

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

Fakulta
tělesné kultury

FUNKCE LYŽAŘSKÝCH KURZŮ NA STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH V OLOMOUCI

Bakalářská práce

Autor: Kamila Papicová
Studijní program: Rekreatologie – pedagogika volného času
Vedoucí práce: PhDr. Jana Hoffmannová, Ph.D.
Olomouc 2023

Bibliografická identifikace

Jméno autora: Kamila Papicová

Název práce: Funkce lyžařských kurzů na středních školách v Olomouci

Vedoucí práce: PhDr. Jana Hoffmannová, Ph.D.

Pracoviště: Katedra rekreologie

Rok obhajoby: 2023

Abstrakt:

Bakalářská práce zjišťuje a popisuje funkce lyžařských kurzů na středních školách ve městě Olomouci. Cílem práce je popsat přínosy a nedostatky lyžařských kurzů a důvod jejich zařazení do školního vzdělávacího programu oslovených škol. Kvalitativní výzkum je založen na 17 individuálních polostrukturovaných rozhovorech, jejichž účastníky jsou ředitelé středních škol a vedoucí lyžařských kurzů. Důvodem volby výzkumného souboru je předpoklad lety nashromážděných zkušeností účastníků, zvyšující hodnotu jimi poskytnutých dat. Z analýzy dat vyplynuly funkce lyžařských kurzů, přínosy a úskalí spojená s jejich organizací, a to jak pro žáky, tak pro oslovené školy.

Klíčová slova:

Lyžařský kurz, střední škola, finanční prostředky, zájem o sport, školní kurzy

Souhlasím s půjčováním práce v rámci knihovnických služeb.

Bibliographical identification

Author: Kamila Papicová
Title: Function of skiing courses on high schools in Olomouc

Supervisor: PhDr. Jana Hoffmannová, Ph.D.
Department: Department of Recreation and Leisure Studies
Year: 2023

Abstract:

The bachelor thesis researches and describes the functions of skiing courses at high schools in the city of Olomouc. The aim of the paper is to describe the benefits and shortcomings of skiing courses and the reason of their inclusion in the educational program of the schools addressed. Qualitative research is based on 17 individual semi-structured interviews, where the participants are school principals and skiing courses leaders. The reason for the choice of research ensemble is the assumption of years of harvested experience of the participants, increasing the value of the data provided by them. The data analysis revealed the functions of ski courses, the benefits and difficulties associated with their organization, both for pupils and the addressed schools.

Keywords:

Skiing course, high school, funds, interest in sport, school courses

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracovala samostatně pod vedením PhDr. Jany Hoffmannové, Ph.D., uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a dodržovala zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 27. 6. 2023

.....

Ráda bych na tomto místě poděkovala především vedoucí mé bakalářské práce, PhDr. Janě Hoffmannové, Ph.D. za vřelost, cenné rady a připomínky při vedení mé práce. Ze srdce děkuji svým blízkým za morální podporu v průběhu mého studia.

OBSAH

Obsah	8
1 Úvod	10
2 Přehled poznatků	11
2.1 Historie lyžařských kurzů	12
2.1.1 Historie lyžování v českých zemích	12
2.1.2 Počátky lyžařských kurzů v Česku.....	13
2.2 Lyžařský kurz	13
2.2.1 Lyžování v školní tělesné výchově	14
2.2.2 Specifika výuky lyžování staršího školního věku a mládeže	14
2.3 Legislativní rámec	15
2.3.1 Právo na vzdělání	15
2.3.2 Kurzy	16
2.3.3 Rámcový vzdělávací program	17
2.3.4 Bezpečnost a ochrana zdraví na lyžařském výcviku	18
2.3.5 Úrazy žáků	20
2.3.6 Kniha úrazů	21
2.4 Výzkumy v oblasti lyžařských kurzů	21
3 Cíle a úkoly práce	23
3.1 Hlavní cíl.....	23
3.2 Dílčí cíl.....	23
3.3 Výzkumné otázky	23
3.4 Úkoly práce	23
4 Metodika	24
4.1 Kvalitativní výzkum	24
4.2 Výzkumný soubor	24
4.3 Sběr dat.....	25
4.3.1 Kvalitativní rozhovor	26
4.3.2 Polostrukturovaný rozhovor	27
4.3.3 Otevřené otázky	28
4.4 Etika výzkumu	29
4.4.1 Informovaný souhlas	29
4.4.2 Charakter výzkumníka	30
4.4.3 Vztah výzkumníka k účastníkům výzkumu	30
5 Analýza dat	31
5.1 Otevřené kódování	31
5.2 Kategorizace dat	31
6 Výsledky.....	33
6.1 Přístup školy.....	33
6.2 Zájem žáků	38

6.3	Přínosy	40
6.4	Nedostatky, úskalí a rizika	44
7	Diskuse	49
8	Limity práce.....	52
9	Závěry.....	53
10	Souhrn	54
11	Summary	54
12	Referenční seznam	56
13	Seznam příloh	58
14	Přílohy	59
	Příloha č. 1 – Vzor informovaného souhlasu	59
	Příloha č. 2 – Soubory otázek.....	60
	Otázky mířené na ředitele školy	60
	Otázky mířené na vedoucí kurzů	60
	Příloha č. 3 – Odkaz na soubor s přepisy rozhovorů	60
	Příloha č. 4 – Ukázka rozhovoru s respondentem	62
	Příloha č. 5 – VZOR Záznam o úrazu žáka, studenta	65
	Příloha č. 6 – Postup kategorizace dat	67

1 ÚVOD

Lyžování má v osnovách školního vzdělávání nezanedbatelnou tradici. Lyžařské kurzy jsou v dnešní době pořádané jak v mateřských, na základních, tak na středních a v několika případech i vysokých školách. Na druhou stranu stále však existují mateřské, základní a střední školy, na nichž se žák s výukou lyžování setkat vůbec nemusí.

Stále častěji se vědecké zkoumání zabývá otázkou snižující se pohybové aktivity u dětí a adolescentů a jejími projevy. Podporou tohoto tvrzení je publikace Dagmar a Erika Sigmundových z roku 2015 s názvem *Trendy v pohybovém chování českých dětí a adolescentů*. V jejím úvodu autoři shrnují benefity pohybové aktivity jako například prevenci neinfekčních „civilizačních“ chorob, udržení či navyšování zdatnosti a stabilita tělesné hmotnosti. Dále připomínají důležitost pohybové aktivity u dětí a adolescentů. Zmiňují mimo jiné vliv na sebedůvěru a úroveň pohybové aktivity v pozdější dospělosti, rovněž jako celostní vliv na fyzický, duševní a sociální vývoj (Sigmundová & Sigmund, 2015). Intervence různorodých sportů do školního prostředí, jakožto jednoho z dominantních prostředí podílejících se na výchově dětí a adolescentů, může představovat jeden z efektivních způsobů, jak alespoň zmírnit stále klesající zájem o pohybovou aktivitu a nárůst sedavého životního stylu a s tím spojenými zdravotními riziky.

Právě lyžování patří do skupiny sportů podmiňujících specifické terénní, materiální a metodické podmínky. Častým determinantem zkušenosti adolescenta s lyžováním je vztah k lyžování ze strany blízkého okolí, buďto rodičů či přátel. Proto žáci, jejichž rodiče se řadí mezi nelyžaře, málokdy disponují zkušeností s touto aktivitou. V takovýchto případech se lyžařský výcvik jeví jako vhodná alternativa pro seznámení žáka s tímto sportem. Mimo to může takovýto kurz v rámci školního prostředí fungovat na sociální úrovni například seznamovacím či stmelovacím účinkem.

Předmětem této práce je lyžařský kurz jakožto součást školních vzdělávacích osnov středních škol a nastínění problematik, které se s pořádáním kurzu pojí. Ať se jedná o množství účastníků a s tím spojené vlivy rozhodující o účasti či neúčasti žáků, nebo o přístup ředitele školy či vedoucího kurzů k jejich pořádání. Způsoby motivace žáků k účasti, míra vlivu rodičů a jejich finanční situace, nebo úroveň a míra zpětné vazby mezi veškerými účastníky kurzu. K hlavním zájmům práce se řadí náhled na přínosy a nedostatky s pořádáním kurzů, jenž měly, mají či do budoucna mohou na pořádání kurzů mít vliv. Dále také zkoumá přínosy a nedostatky reflektující se na účastnících a neúčastnících z řad žáků.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

Lyžařský kurz (lyžařský výcvik) se od pojmu lyžování liší přítomností cvičitele, jenž vede a reguluje výuku a to tak, aby probíhala bezpečně a účelně, směřující k cíli aktivity. Za cíl lyžařského výcviku je považováno nabytí lyžařských schopností cvičeného, a to takových, jenž mu dovolí praktikovat lyžování bez nutnosti doprovodu a obavy o bezpečí své či jiných osob.

Gnad (2008, 39) definuje lyžařský výcvik jako „dlouhodobý vyučovací proces s cílem naučit všechny lyžařské pohybové dovednosti potřebné pro zvládnutí celého obsahu i rozsahu lyžařské techniky“.

Otázkou přínosu lyžařských kurzů ve školních osnovách se zabývá v úvodu své příručky Nádvořník a kol. (1983, 8), ve kterém poukazuje krom „důsledného spojování pohybové činnosti s všestrannou výchovou žáků“ také na „výchovu k pochopení významu aktivní ochrany životního prostředí“ a osobnostní rozvoj žáka vlivem specifického přírodního prostředí v horách.

Ve druhém vydání Vysvědčení České republiky o pohybové aktivitě dětí a mládeže z roku 2022 bylo zjištěno, že navzdory kvantu možností rozvoje fyzické aktivity nezanedbatelné množství dětí a adolescentů dává přednost sedavému chování. Více než dvě třetiny nezletilých dle těchto dat tráví nadměrně dlouhou dobu u obrazovek. Jen zhruba polovina zúčastněných splňovala doporučené denní množství fyzické aktivity. Byl zde zaznamenán pokračující negativní trend v plnění doporučených směrnic pohybové aktivity pro děti školního věku (Gába et al., 2022).

Lyžování se v návaznosti na toto zjištění může řadit mezi aktivity, podporující zdraví adolescentů. V našich končinách se jedná spíše o sezónní záležitost, nicméně zimní období se obecně prezentuje poklesem tělesné aktivity u lidí (Chan & Ryan, 2009).

Lyžování patří mezi fyzicky náročné sporty. V případě adolescentů skýtá pohybová aktivita, mimo jiné, přínos v oblasti psychické, jak zkoumá norská studie z roku 2020. V té autoři uvádí souvislost mezi fyzickou aktivitou, duševním zdravím a sebeúctou. Také nicméně uvádí, že jejich zkoumání nezaznamenala souvislost mezi fyzickou aktivitou a akademickým úspěchem (Barth Vedø et al., 2020).

S fyzickou náročností se pojí i zvýšené riziko úrazů. Problematice zranění dětí a adolescentů při lyžování se věnovala přehledová studie z roku 2018. V té výzkumníci předkládají rizika, ohrožující zdraví nezletilých na svahu. Mezi hlavní rizika udávají zranění spojená s nízkou mírou či nedostatkem zkušeností s lyžováním. Jako preventivní prvky vzniku zranění udávají náležitě zkušenosti a schopnosti lyžařů a užívání bezpečnostních prvků jako je helma a správně seřízené vybavení (Provance et al., 2018).

2.1 Historie lyžařských kurzů

Tato kapitola slouží ke stručné kompletaci a třeba i rekapitulaci historických základů, na nichž stojí dnešní výuka lyžování a vlivů, jenž na ně postupem let působily.

2.1.1 Historie lyžování v českých zemích

Na konci 19. století se stal sport u vzdělanějších s majetnějších vrstev symbolem pokroku. Proto bylo šíření lyží jako prostředku k provádění nové sportovní činnosti do značné míry spojeno s průmyslovým rozvojem a obchodem, zejména mezinárodním. (Antoš, 2014, 10)

V Praze a okolí je rozvoj lyžování spojen s činností uvedeného lyžařského kroužku (Český Ski klub Praha), a nadšeného propagátora nového sportu Josefa Rösslera-Ořovského. Od roku 1887, kdy si nechal poslat dva páry lyží z Norska, se svými příznivci pořádá Ořovský společná cvičení, jízdy a vyjížďky do okolí Prahy (Letenská pláň, Královská obora, Chuchle atd.). Založením Českého Ski klubu se lyžařský sport přiřadil k tehdy prováděným sportovním disciplínám, jako bylo veslování, bruslení, šerm, cyklistika aj. (Antoš, 2014, 10)

V oblasti Krkonoš byl nejznámější postavou lyžařské historie té doby bezesporu Jan Buchar (1859–1932), řídící učitel z Dolních Štěpanic u Jilemnice, který je spolu s Josefem Alešem, přezdívaným „Lyžec“, považován za tvůrce lyžařské turistiky. Hlavní význam Jana Buchara spočívá v jeho činnosti osvětové a odborně metodické. Psal články a pořádal přednášky o krásách zimní turistiky na lyžích, organizoval výpravy po hřebenech Krkonoš a získával řadu příznivců lyžařství. ... Jan Buchar byl prvním učitelem, který s dětmi v zimním období hodinách tělesné výchovy lyžoval. V roce 1896 získal od školské správy povolení k lyžařskému výcviku místo tělesné výchovy. V letech 1896–1900 organizoval pro děti výlety na lyžích a jeho zásluhou se lyžování rozšířilo i na další krkonošské školy (Benecko, Vysoké nad Jizerou, Jilemnice). Jan Buchar se stal také prvním předsedou Svazu lyžařů Království českého (Gnad & Kohoutek, 2008, 18).

Po vzniku Československa v r. 1918 nastala v organizaci našeho lyžování složitá situace. Vedle Svazu lyžařů republiky Československé (SL RČS), který vznikl přejmenováním Svazu lyžařů v Království českém, byli lyžaři organizováni v Sokole, Klubu čs. turistů, Svazu čs. důstojníků, Orlu, DTJ (Dělnické tělovýchovné jednoty), ve skautských organizacích a jinde (Antoš, 2014, 11).

Doba 2. světové války, spojená s německou okupací Čech, Moravy a Slezska, znamenala stagnaci a omezení lyžařského sportu v zemi. Ze SL RČS se stal jen svaz lyžařů působící na území Protektorátu Čechy a Morava, které bylo bez pohraničních hor a jejich lyžařských center (Antoš, 2014, 11).

2.1.2 Počátky lyžařských kurzů v Česku

Stejně jako samotné lyžování, i lyžařské kurzy mají u nás svou historii a tradici. Téma počátků výuky metodiky lyžování je neodmyslitelně spojeno s odkazem Jana Buchara (1859–1932).

Buchar byl první učitel, který dětem nahrazoval v zimním období tělocvik lyžováním. Naučil je dobře se na lyžích pohybovat a pak s nimi podnikal výlety do okolí Jilemnice. Lyžování dělalo dětem radost a cesta do školy se stala zábavou. Již v roce 1890 získal Buchar povolení školské správy, že místo tělocviku může s dětmi sáňkovat, roku 1896 přišel i souhlas k lyžování. (Kulhánek, 1989, 46)

Kulhánek (1989, 47) dále pokračuje: „Od 1896 začal učitel Buchar vodit lyžařské výpravy školáků do hor. Po jeho vzoru organizují postupně podobné výpravy učitelé škol celého krkonošského podhůří...“

2.2 Lyžařský kurz

Gnad et al. (2008), jenž namísto pojmu *lyžařský kurz*, užívá označení *lyžařský výcvik*, jej definuje jako dlouhodobý vyučovací proces s cílem naučit všechny lyžařské pohybové dovednosti potřebné ke zvládnutí celého obsahu i rozsahu lyžařské techniky. Následně svou definici doplňuje:

Lyžařský výcvik je proces osvojování a zdokonalování nových pohybových dovedností, umožňujících plynulý pohyb v zasněženém terénu. Cílem není jen pouhé zvládnutí techniky jízdy za ideálních podmínek, ale i v různých terénních a sněhových podmínkách. (Gnad, 2008, 39)

Shoduje se tak s rozvitou charakteristikou Dvořáka et al. (1996, 5), kteří „z didaktického hlediska pokládají za zásadní vyjádřit specifické znaky lyžařského výcviku. Je to především

specifičnost vnějšího prostředí, náročnost a složité pohybové činnosti, způsob osvojení a zdokonalování lyžařských pohybových dovedností.“

2.2.1 Lyžování v školní tělesné výchově

Dygrín, Suchomel, Jandová, Artoš a Bittner (2002, 136) shledávají, že:

Výuka na školách má v naší zemi dlouholetou tradici a od počátku měla charakter komplexního pojetí výuky jako souhrnu lyžařských dovedností, tj. výuky běhu, skoku, sjíždění a zatáčení. V současné době je lyžování na školách zařazeno do kategorie sportů, vyžadujících zvláštní klimatické, prostorové nebo materiální podmínky. Provádí se formou lyžařských výcvikových zájezdů nebo ve školách v horských oblastech v hodinách tělesné výchovy. (Dygrín et al., 2002, 136)

Dále Dygrín et al. (2002, 136) uvádějí, že: „Lyžování je zakotveno v osnovách pro základní školy, gymnázia, střední odborné školy a učňovské školy.“ Je nutné ale upřesnit, že lyžařské kurzy již nejsou povinnou součástí tělesné výchovy. Jejich zařazení do Školního vzdělávacího programu si každá škola volí sama, povinnost účasti nevymahatelná důsledkem finanční nákladnosti. Ta je předmětem rozporu mezi povinností účasti na kurzu a zněním Listiny základních práv a svobod České republiky, jenž ve článku 33 udává, že „Občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách“ (Česká republika, 1993).

2.2.2 Specifika výuky lyžování staršího školního věku a mládeže

Vycházejí z publikace Sigmundových (2015), jeví se adolescence (14. až 22. rok života; Jandourek, 2007, 13) z pohledu následné pohybové aktivity v dospělosti jako stěžejní období, kdy je prokázán pozitivní vliv úrovně pohybové aktivity v adolescenci na úroveň pohybové aktivity v dospělosti. Potvrzují také pozitivní účinek realizace pohybové aktivity „na sebepercepci (vnímání sebe sama), snižuje riziko kardio-metabolických onemocnění a přispívá k prevenci nadměrného ukládání tělesného tuku a inzulinové rezistence u adolescentů“ (Sigmundová a Sigmund, 2015, 83).

Sigmundová a Sigmund (2015) shrnují zájem o pohybovou aktivitu u adolescentů jako klesající, čímž se shodují s Konečným (2013). Ten ve své práci zaznamenal při porovnání zájmu a účasti na lyžařských kurzech mezi žáky základních a středních škol klesající trend v neprospěch středoškolských žáků.

Schéma lyžařských kurzů pro adolescenty se zásadně neliší od těch, jenž jsou uplatňovány na kurzech pro děti do věku 14 let. Určité odlišnosti jsou však odvoditelné právě od věku

účastníku kurzu. Mohou se do těchto odlišností řadit odlišné postupy při výkladu metodiky, vyšší míra samostatnosti žáka na kurzu a ruku v ruce s tím i vyšší pravděpodobnost rizika jednání v nesouladu s pravidly účasti na kurzu (např. držení návykových látek jako alkohol či tabákové výrobky).

2.3 Legislativní rámec

Tato kapitola má za cíl nastínit právní rámec organizace lyžařských kurzů na středních školách v České republice.

2.3.1 Právo na vzdělání

Listina základních práv a svobod České republiky (1993), článek 33:

- (1) Občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možností společnosti též na vysokých školách.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), §2 Zásady a cíle vzdělávání (s. 10 262):

- (1) Vzdělávání je založeno na zásadách
 - a) Rovného přístupu každého státního občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, víry a náboženství, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu a zdravotního stavu nebo jiného postavení občana,
 - b) Zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce,
 - c) Vzájemné úcty, respektu, názorové snášenlivosti, solidarity a důstojnosti všech účastníků vzdělávání,
 - d) Bezplatného základního a středního vzdělávání občanů České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ve školách, které zřizuje stát, kraj, obec nebo svazek obcí,
 - e) Svobodného šíření poznatků, které vyplývají z výsledků soudobého stavu poznání světa a jsou v souladu s obecnými cíli vzdělávání,
 - f) Zdokonalování procesu vzdělávání na základě výsledků dosažených ve vědě, výzkumu a vývoji a co nejširšího uplatňování účinných moderních pedagogických přístupů a metod,
 - g) Hodnocení výsledků vzdělávání vzhledem k dosahování cílů vzdělávání stanovených tímto zákonem a vzdělávacími programy,

- h) Možnosti každého vzdělávat se po dobu celého života, při vědomí spoluodpovědnosti za své vzdělávání.

2.3.2 Kurzy

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), §114 Odborné kurzy, kurzy jednotlivých předmětů, pomaturitní specializační kurzy (s. 10 295):

- (1) Právníkové osoby, které vykonávají činnost středních a vyšších odborných škol, mohou vedle vzdělávání podle vzdělávacích programů uvedených v § 3 uskutečňovat odborné kurzy, kurzy jednotlivých předmětů nebo jiných ucelených částí učiva nebo pomaturitní specializační kurzy.
- (2) Odborné kurzy a kurzy jednotlivých předmětů nebo jiných ucelených částí učiva ve střední nebo vyšší odborné škole jsou určeny k doplnění všeobecných vědomostí a dovedností potřebných pro výkon povolání a pracovních činností.
- (4) Kurzy podle odstavce 1 neposkytují stupeň vzdělání a lze je poskytovat za úplatu. Dokladem o úspěšném ukončení kursu podle odstavce 1 je osvědčení.
- (5) Účastníci vzdělávání podle odstavce 1 nejsou žáky nebo studenty dané školy.

Vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání na konzervatoři ze dne 29. prosince 2004, § 17 Sportovní výcvikové a jiné kurzy a mimoškolní činnost (s. 4):

- (1) Střední školy mohou v souladu se školním vzdělávacím programem:
 - a) Organizovat lyžařské výchovně výcvikové kurzy, sportovní nebo poznávací turistické kurzy a další akce s výchovně vzdělávací činností školy,
 - b) Poskytovat žákům možnosti naplnění volného času mimoškolní činností se zaměřením zejména na aktivní odpočinek, rozvoj jejich schopností a zájmů, přípravu na vyučování i na účast v soutěžích a přehlídkách.
- 1) Mezi účastníky výjezdu do zahraničí zařadí škola pouze ty žáky, kteří mají uzavřené pojištění léčebných výloh v zahraničí a pojištění odpovědnosti za škodu platné na území příslušného státu. V případě výjezdu do členského státu Evropské unie postačí namísto pojištění léčebných výloh Evropský průkaz zdravotního pojištění nebo Potvrzení tento průkaz nahrazující. Nezletilý žák předloží i písemný souhlas zákonného zástupce.

2.3.3 Rámcový vzdělávací program

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon):

§4 Rámcové vzdělávací programy, odstavec 1.

Rámcové vzdělávací programy stanoví zejména konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání, a to všeobecného a odborného podle zaměření daného oboru vzdělání, jeho organizační uspořádání, profesní profil, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání a zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů, jakož i podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a nezbytné materiální, personální a organizační podmínky a podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání dále stanoví členění obsahu vzdělávání podle jednotlivých období nebo ročníků. Podmínky ochrany zdraví pro uskutečňování vzdělávání stanoví Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) v dohodě s Ministerstvem zdravotnictví.

§5 Školní vzdělávací programy, odstavce 1 a 2.

- (1) Školní vzdělávací program pro vzdělávání, pro nějž je podle § 3 odst. 2§ 3 odst. 1 vydán rámcový vzdělávací program, musí být v souladu s tímto rámcovým vzdělávacím programem; obsah vzdělávání může být ve školním vzdělávacím programu uspořádán do předmětů nebo jiných ucelených částí učiva (například modulů).
- (2) Školní vzdělávací program pro vzdělávání, pro nějž není vydán rámcový vzdělávací program, stanoví zejména konkrétní cíle vzdělávání, délku, formy, obsah a časový plán vzdělávání, podmínky přijímání uchazečů, průběhu a ukončování vzdělávání, včetně podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, označení dokladu o ukončeném vzdělání, pokud bude tento doklad vydáván. Dále stanoví popis materiálních, personálních a ekonomických podmínek a podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví, za nichž se vzdělávání v konkrétní škole nebo školském zařízení uskutečňuje.

Aktuálně platné Rámcové vzdělávací programy pro gymnázia a střední odborná vzdělávání jsou k dispozici skrze proklik z internetového portálu ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, odkazující na server Edu.cz. Na tomto serveru se nachází Rozcestník rámcových vzdělávacích programů pro střední vzdělávání, a to pod zkratkami RVP G* a RVP SOV. První ze dvou uvedených obsahuje platné RVP pro gymnázia, gymnázia se sportovní přípravou, gymnázia

v angličtině a gymnázia dvojjazyčná. Druhá ze zkratk se dále dělí na tyto soustavy oborů: Konzervatoře, Nástavbové studium, Obory E, J, H a LO a M.

Neexistuje tedy jednotný RVP pro střední vzdělávání jako takové. Každé střední vzdělávání upravuje jemu určený RVP. Nicméně jak v programech odvětví gymnázií, tak v programech odborných, se vyskytují paralely. Při tématu lyžování a lyžařských kurzů jsou to konkrétně tyto:

RVP pro gymnázia; RVP pro gymnázia se sportovní přípravou; RVP pro gymnázia v angličtině; RVP pro gymnázia dvojjazyčná, kapitola 5.7.2 Tělesná výchova, Učivo:

Lyžování – běžecké, sjezdové; snowboarding (jednotlivé formy lyžování jsou zařazovány podle aktuálních sněhových podmínek, materiálních podmínek a zájmu žáků) (MŠMT, 2022)

RVP pro veškeré střední odborné obory v zásadě podmiňují lyžování dvěma způsoby. Buďto je lyžování uvedeno přímo v textu, respektive v tabulce při kapitole Vzdělávání pro zdraví, ve sloupci Učivo v tomto znění: „Lyžování, bruslení a další pohybové činnosti (podle podmínek školy, možností a zájmu žáků)“ (MŠMT, 2022).

V druhém případě se jedná o poznámku, doplňující v tabulce pod stejným názvem, slovo Lyžování. Tato poznámka má znění (MŠMT, 2022):

Tělesná výchova bude realizována ve vyučovacím předmětu, sportovních kurzech, dnech (zařazeno např. plavání, bruslení, hry, turistika) a jiných organizačních formách a podle možností a podmínek (materiální podmínky, zájmy žáků, klimatické podmínky, podíl chlapců a dívek, zdravotně oslabení žáci apod.). Tělesná výchova by měla žáky v pohybových projevech a zlepšování tělesného vzhledu pomocí přiměřených prostředků kultivovat. (MŠMT, 2022)

RVP konzervatorních oborů Umění a užité umění neobsahují znění týkající se lyžařských kurzů.

2.3.4 Bezpečnost a ochrana zdraví na lyžařském výcviku

Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy vydaný MŠMT (2006) stanovuje pokyny k zajištění bezpečnosti žáků a studentů ve školách a školských

zařízeních. Jeho součástí je mimo jiné Článek č. 15, zaměřený na pokyny k bezpečnosti při lyžařském výcviku.

Konkrétněji článek uvádí tyto pokyny:

- (1) Lyžařský výcvik je veden pedagogickými pracovníky, kteří odpovídají za činnost instruktorů. Jejich kvalifikaci si ověří ředitel školy. Práci instruktorů řídí vedoucí kurzu určený ředitelem školy, který též schvaluje plán výcviku. Vedoucí kurzu před odjezdem na lyžařský výcvik upozorní na nutnost seřízení bezpečnostního vázání lyží. Žáci prokáží seřízení bezpečnostního vázání lyží potvrzením servisu, popř. čestným prohlášením zákonných zástupců nebo svým v případě zletilých žáků.
- 2) Za řádnou organizační přípravu kurzu odpovídá jeho vedoucí. Zajišťuje vhodný objekt, dopravu, poučení žáků o předpisech a pokynech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků. Při realizaci kurzu řídí činnost jednotlivých pracovníků, dbá na dodržování stanoveného programu praktické i teoretické části kurzu.
- 3) Doporučuje se, aby zákonní zástupci nezletilého žáka a zletilí žáci předložili před odjezdem prohlášení o tom, že je žák zdravý a ve stavu schopném absolvovat lyžařský výcvik.
- 4) Před odjezdem na kurz se doporučuje sjednat pojistnou smlouvu s pojišťovnou. (Jednorázové úrazové připojištění žáků, pojištění z odpovědnosti za škodu vzniklou při výkonu povolání.)
- 5) Účastníci kurzu jsou povinni dodržovat předpisy a pokyny vedoucí k zajištění bezpečnosti a ochraně zdraví, včetně pravidel bezpečného pohybu na sjezdových a běžeckých tratích. U žáků se při lyžařském výcviku na základě zhodnocení rizik doporučuje používání lyžařských ochranných přileb.
- 6) Žáci jsou rozděleni do družstev podle své výkonnosti a zdravotního stavu. Při rozřazení do družstev se nevyžaduje od úplných začátečníků předvedení výkonu, který by byl nad jejich síly, ale zařadí se přímo do družstva. Tato hlediska jsou dodržována i v průběhu výcviku, při výběru místa výcviku, zvláště též na sjezdových tratích a za ztížených podmínek, na zledovatělém povrchu, za snížené viditelnosti a podobně. Družstvo má nejvýše 15 členů, u žáků se zdravotním postižením se počet snižuje vzhledem k charakteru postižení žáků a dalším okolnostem.
- 7) Péči o zdraví účastníků je povinen zajistit vedoucí kurzu nebo instruktor, který má pro tuto práci potřebné předpoklady, znalosti a případně i kvalifikaci. Účastní-li se kurzu více než 30 žáků do 15 let, je potřebné ustanovit zdravotníka; podrobnosti upravuje zvláštní předpis.

- 8) Zpravidla třetí den lyžařského kurzu se doporučuje z hlediska zdravotního zařadit odpočinkový půlden s aktivním programem a bez lyžařského nebo snowboardového výcviku.
- 9) Lanovky a vleký se používají jen pro organizovaný výcvik po řádném poučení o všech pravidlech a bezpečnostních předpisech o jízdě na vlecích a lanovkách. Během pobytu na horách je nutné dodržovat pokyny Horské služby a respektovat výstražné značky. Za nepříznivých podmínek (hustá mlha, sněhová bouře, teplota pod mínus 12 °C apod.) se výcvik a horské výlety omezují, popřípadě nekonají.
- 10) Výcvik se provádí v terénu, který odpovídá lyžařské vyspělosti členů družstva. Zvýšená pozornost se věnuje výběru terénu pro začínající lyžaře, zvláště s bezpečným dojezdem.
- 11) Při výletu jedou žáci ve skupině v pravidelných odstupech, které se při snížené viditelnosti zkracují až na dotek. Skupina se řídí pokyny vedoucího přesunu (určuje vedoucí kurzu), který jede v čele. V závěru jede vždy zkušený lyžař. V průběhu akce se pravidelně provádí překontrolování počtu účastníků. Totéž se provádí při jejím zakončení. O trase a časovém plánu výletu musí být informován vedoucí kurzu a odpovědný zástupce ubytovacího zařízení.
- 12) Uvedené zásady se dodržují přiměřeně i při lyžařském výcviku konaném v hodinách tělesné výchovy v místě nebo blízkosti školy.
- 13) Do programu lyžařského kurzu je možno zařadit i výcvik na snowboardu, pokud jsou zároveň dodržována pravidla k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při jízdě na snowboardu. Při organizaci výcviku je nutno dbát na to, aby nedocházelo ke kolizi mezi účastníky obou výcviků. (MŠMT, 2006)

Tento metodický pokyn dále obsahuje článek č. 16 týkající se pravidel pro organizaci Sportovně turistických kurzů, článek č. 20, zabývající se bezpečností Zahraničních výjezdů a Úrazy žáků jsou rozvedeny ve člancích 21 až 25.

2.3.5 Úrazy žáků

Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT, 2006):

Článek č. 21 – Úrazy žáků

- (1) Úrazem žáků je úraz, který se stal žákům při vzdělávání nebo s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb. Jedná se tedy zejména o úrazy žáků na vycházkách, výletech, zájezdech, putováních, exkurzích, při koupání, při výuce plavání a lyžařském výcviku, sportovních a turistických kurzech, zahraničních výletech, při účasti na soutěžích a přehlídkách.
- (2) Úrazem žáků není úraz, který se žákům stane na cestě do školy a zpět, nebo na cestě na místo nebo cestou zpět, jež bylo určeno jako shromaždiště mimo prostory školy při akcích konaných mimo školu.

2.3.6 Kniha úrazů

Vyhláška 2/2006 Sb. Kterou se pro školy a školská zařízení zřizované Ministerstvem vnitra provádějí některá ustanovení školského zákona, § 7 (s. 4):

(K § 29 odst. 3 zákona)

- (1) V knize úrazů se evidují všechny úrazy žáků a studentů (dále jen „úraz“), ke kterým došlo při činnostech uvedených v § 29 odst. 2 zákona, a to nejpozději do 24 hodin od okamžiku, kdy se škola nebo školské zařízení o úrazu dozví.
- 14) V knize úrazů se vede
 - a) Pořadové číslo úrazu,
 - b) Jméno, popřípadě jména, příjmení a datum narození zraněného,
 - c) Popis úrazu,
 - d) Popis události, při které k úrazu došlo, včetně údaje o datu a místě události,
 - e) Jméno, popřípadě jména a příjmení svědka úrazu,
 - f) Zda a kým byl úraz ošetřen,
 - g) Jméno, popřípadě jména, příjmení, označení funkce a podpis zaměstnance školy nebo školského zařízení, který provedl zápis do knihy úrazů,
 - h) Další skutečnosti, pokud jsou potřebné k sepsání záznamu o úrazu.

Vzor Záznamu o úrazu žáka, studenta, přiložen k vyhlášce č. 2/2006 Sb. je v této práci přiložen pod číslem 5 v kapitole Přílohy.

2.4 Výzkumy v oblasti lyžařských kurzů

Z prací, publikovaných po přelomu milénia, se vlivy spojenými s účastí na lyžařských kurzech, zabývala například Marková, S. (2019), studentka Katedry tělesné výchovy Univerzity Karlovy v Praze. Ta zkoumala pohled žáků základních škol na rozvoj jejich fyzické, psychické a

sociální stránky vlivem lyžařského kurzu. Z její práce vyplývá, že pro žáky na základní škole má lyžařský kurz značně pozitivní vliv na fyzickou, sociální a neméně i psychickou stránku žáka. Je nutné však předpokládat, že vlivem stupně vývoje žáka střední školy, odlišnou metodou sběru dat a odlišnou skupinou respondentů v této práci, se mohou výsledky obou prací patrně odlišovat. Nicméně zkoumané prvky, jako například sociální stmelení, fyzický rozvoj zdatnosti a navázání vztahu k přírodě, jsou v obou pracích jedním ze sdílených výsledků.

Dále výzkum čerpal poznatků z práce Drobnej (2012), jenž se zabývala zájmem žáků o lyžařské kurzy na základních školách. Ta zkoumala vliv umístění školy na motivovanost dětí účastnit se lyžařských kurzů, a to formou dotazníkového šetření na městské a vesnické škole. Ve výsledku vyřadila finanční stránku jako primární motivační faktor. Výsledky jejího šetření vyvodily, že děti z vesnického prostředí spíše vítají účast na lyžařském kurzu, oproti dětem navštěvujících městské školy. V jejím šetření bylo zjištěno, že finanční prostředky u dětí nedeterminují zájem o lyžařské kurzy. Nutno podotknout, že výzkumný soubor čítaly děti ve věku 14–15 let a tedy je možné předpokládat, že tato věková skupina má již povědomí o finančním zázemí rodiny a případné zátěži lyžařského kurzu na rozpočet rodin.

Není od věci zmínit i diplomové práce Sochorové (2006), Křikavové (2009) a Konečného (2013), z nichž byly získány rozmanité pohledy na téma prolnutí školního prostředí a lyžařských kurzů.

V případě zahraničních publikací se vlivem sportovních kurzů pořádaných školou na implementaci aktivního odpočinku v dospělosti zabývaly Beáta Dobay a Elena Bendíková (2014). Jejich práce s názvem *School Courses as a Motivational Factor for the Implementation of Active Recreation in Adulthood*. Tato práce se opírala o metodu dotazníku a výsledek prokázal pozitivní korelaci mezi účastí žáků na školních sportovních kurzech a motivaci k pohybové aktivitě ve volném čase v dospělosti.

Další v zahraničí publikovaná studie z roku 2022 zkoumala účinek lyžařského výcviku na vytrvalost skupiny středoškolských žáků ve věku 16-18 let. V ní byl zaznamenána sice mírná, avšak pozitivní odezva probandů na zátěž v podobě výuky lyžování ve horském prostředí. Autoři zde apelují na vliv hodin tělesné výchovy na vývoj vytrvalosti adolescentů (Kharissova et al., 2022).

Polská studie z roku 2012 zkoumala hbitost adolescentů, rekreačně se věnujících lyžování. Ve výsledcích této studie bylo lyžování zhodnoceno jako velmi populární sport. Nicméně jedná se o sport technicky náročný a následkem náročnosti spojený se zvýšeným rizikem zranění. Klíčový je v této studii apel na správný metodický výcvik nezletilých lyžařů, apel na zvýšení jejich hbitosti a obecně fitness před každou lyžařskou sezónou. (Paśławska et al., 2012)

3 CÍLE A ÚKOLY PRÁCE

3.1 Hlavní cíl

Za hlavní cíl si tato práce klade zjistit a popsat funkci lyžařských kurzů na středních školách v Olomouci.

3.2 Dílčí cíl

Popsat přínosy a úskalí, která souvisí se zařazením lyžařských kurzů do středoškolských osnov.

3.3 Výzkumné otázky

- 1) Za jakým účelem pořádají střední školy lyžařské kurzy?
- 2) Jakou funkci pořádání lyžařských kurzů na středních školách plní?
- 3) Jaké přínosy a úskalí s sebou pořádání lyžařských kurzů nese?

3.4 Úkoly práce

- 1) Studium a rešerše primárních a sekundárních literárních zdrojů
- 2) Vytvoření seznamu škol
- 3) Oslovení daných škol se zájmem o rozhovor se zkoumaným souborem; řediteli a vedoucími lyžařských kurzů jednotlivých škol
- 4) Příprava osnovy polostrukturovaných rozhovorů

4 METODIKA

4.1 Kvalitativní výzkum

S ohledem na cíl práce a výzkumné otázky bylo ke zpracování tématu zvoleno kvalitativní šetření. V případě této práce se kvalitativní výzkum opírá o polostrukturované rozhovory s jedinci, jejichž náplň práce zahrnuje organizaci lyžařských kurzů na středních školách. Výhodou zvoleného způsobu zpracování je možnost získání zcela nových, doposud nezdokumentovaných dat týkajících se zkoumaného tématu.

Kvalitativní výzkum je dle Hendla (1997) chápán jako „původní doplněk výzkumných strategií, na druhé straně jako protipól nebo vyhraněná výzkumná pozice ve vztahu k jednotné, na přírodovědných základech založené vědě“ (p. 12).

Kvalitativní výzkum zahrnuje popis a interpretaci sociálních nebo individuálních lidských problémů a jeho podstatou je vytvoření komplexního, holistického obrazu o zkoumaném problému. Důraz se klade na způsob, jakým lidé interpretují jevy sociálního světa a svoji zkušenost. (Hendl, 1997, 12)

Výzkumník vyhledává a analyzuje jakékoliv informace, které přispívají k osvětlení výzkumných otázek, provádí deduktivní a induktivní závěry. Seznamuje se s novými lidmi a pracuje přímo v terénu, kde se něco děje. (Hendl, 2005, 50)

4.2 Výzkumný soubor

Jako zkoumaný soubor byli zvoleni a osloveni ředitelé středních škol a učitelé, jenž lyžařské kurzy na středních školách vedou. Byla vynaložena snaha oslovit i školy, jejichž školní vzdělávací program výuku lyžování nezahrnuje. K ohraničení rozsahu souboru byla zvolena omezení v podobě umístění oslovených škol. Všechny oslovené střední školy jsou polohou rozmístěny na území města Olomouce.

Výčet oslovených škol spolu s kontaktem na ně byl pořízen na internetových stránkách atlasskolstvi.cz. Níže v Tabulce 1 je shrnuto kvantum a míra úspěšnosti oslovených škol. V Tabulce 2 je pak zaznamenán počet zúčastněných ředitelů a vedoucích kurzů.

Tabulka 1

Míra úspěšnosti v oslovování středních škol

Osloveno škol	Odezva		
	Kladná	Záporná	Žádná
23	9	2	12

Tabulka 2

Soubor respondentů spolu s pozicí, jenž ve škole zastávají

Ředitel školy	Vedoucí kurzu	Celkem
7	10	17

Jak je výše graficky zaznamenáno, osloveno bylo 23 středních škol, sídlících na území města Olomouce. Formou elektronického dopisu byli seznámeni se záměry a cílem této práce, jakožto i s formou sběru dat a etickými podmínkami, jimž se sběr podřizuje. V případech, kdy na email nebylo odpovězeno, byl jim po měsíční prodlevě zaslán v aktualizovaném znění znovu s předpokladem, že prvotní email nebyl doručen, přečten či správně formulován. Nakonec z osloveného počtu škol zareagovalo 11, z toho 2 účast z různých důvodů odmítly. Soubor nakonec čítal výše zmíněných 17 účastníků z 9 škol, z toho 7 ředitelů a 10 učitelů, jenž mají lyžařské kurzy na starost.

Důvody volby výzkumného souboru, tedy ředitelů a odpovědných učitelů středních škol, zahrnovaly faktory jako zkušenosti s pořádáním lyžařských kurzů, znalosti pedagogického prostředí a v neposlední řadě pedagogické vzdělání. Oslovením ředitelů a učitelů se kvantum respondentů markantně snížilo. Co je ale nejdůležitější, množství let a zkušeností oslovených dává za vznik odpovědí, jenž relativně objektivně hodnotí průměr skutečností v daných školách.

Lyžařský kurz není povinnou součástí osnov Školního vzdělávacího programu, jakožto i Rámcového vzdělávacího programu (viz podkapitola 2.3.3 Rámcový vzdělávací program), proto bylo snahou výzkumníka oslovit i ty školy, jenž lyžařské kurzy nepořádají a třeba nahrazují jinými sportovními aktivitami. Tato snaha se však neseťkala s úspěchem. Na elektronickou prosbu o poskytnutí rozhovoru odpověděli pouze ředitelé škol, na nichž se lyžařské kurzy provozují, ať již dlouhodobě, či v době sběru dat poprvé.

4.3 Sběr dat

K získání dat byla využita metoda polostrukturovaného rozhovoru (Hendl, 2005). Po elektronické, případně telefonické domluvě s řediteli a vedoucími kurzů byla uskutečněna setkání za účelem sběru dat formou rozhovorů. Tato setkání se konala v rozmezí dvou měsíců, a to ledna a února roku 2023 a zahrnovala kromě samotného rozhovoru také zopakování informací

obsažených v elektronické korespondenci, tedy: záměry a cíle práce výzkumníka, objasnění metody sběru dat a etické podmínky tohoto sběru.

Kvalitativní data, která se podařilo získat, byla pořízena na základě nahrávek polostrukturovaných rozhovorů výzkumníka s účastníkem. Účastníci těchto rozhovorů byli ředitelé středních škol a učitelé, jenž mají zkušenosti s vedením lyžařských kurzů na těchto školách.

Pro účely náčrtu struktury rozhovorů byly výzkumníkem vypracovány dva seznamy otázek, viz Příloha č. 2. Jeden seznam soustředil otázky na účastníky v pozici ředitele na dané škole. Druhý seznam obsahoval otázky mířené na vedoucího lyžařských kurzů. V závislosti na informacích získaných od účastníka v průběhu rozhovoru bylo čerpáno z obou seznamů, a to v několika případech.

Výzkumník vždy před započítím rozhovoru zopakoval účastníkovi veškeré náležitosti rozhovoru a optal se, zda s nimi účastník souhlasí. Souhlas účastník stvrdil podpisem *Informovaného souhlasu*, viz Příloha č. 1. Poté výzkumník upozornil před spuštěním diktafonu a započal samotný rozhovor. V průběhu rozhovoru výzkumník využil seznamu otázek, doptával se na detaily a nejasnosti, případně vytvářel nové otázky dle potřeb sběru hodnotných dat. Před koncem rozhovoru nabídnul výzkumník účastníkovi, vzhledem k tematickým okruhům, na něž se výzkumník dotazoval, zda by neměl zájem zmínit téma, jenž bylo dle něj výzkumníkem nezaznamenáno či má dle účastníka v problematice váhu a efekt.

K záznamu znění rozhovorů bylo výzkumníkovu vedoucím práce paní PhDr. Hoffmannovou, Ph.D. propůjčeno nahrávací zařízení Olympus WS-832. Na konci rozhovoru výzkumník oznámil konec rozhovoru, vypnul nahrávání a poděkoval účastníkovi za participaci. V několika případech došlo k jevu, v němž po skončení nahrávání účastník promluvil o tématech, jenž dle něj mají v problematice váhu, ale rozhodl se je sdělit výzkumníkovu mimo nahrávání. Proto nejsou tyto informace zahrnuty ve výsledcích.

4.3.1 Kvalitativní rozhovor

Při tvorbě struktury kotevních otázek pro rozhovor bylo vycházeno z tohoto Hendlova poznatku:

Zvláštní pozornost je nutné věnovat začátku a konci rozhovoru. Na začátku dotazování je nutné prolomit případné psychické bariéry a zajistit souhlas se záznamem. Také zakončení rozhovoru je jeho důležitou součástí. Právě na konci rozhovoru nebo při loučení můžeme ještě získat důležité informace. Kvalitativní rozhovor není pouze

sběrem dat, ale může mít i intervenční charakter. Proto má tazatel nabídnout dotazovanému možnost dodatečného kontaktu. (Hendl, 2005, 167)

Tyto poznatky byly do praxe implikovány následovně. Co se týče prolomení psychické bariéry, výzkumník se ve všech případech našel působit co nejpříjemněji, navázat kontakt s respondenty a ubezpečit je, že jeho záměrem není výzkum, jenž by mohl v budoucnu ohrozit jejich pozici či mít jiný záměrně negativní dopad.

Při konci rozhovoru byli respondenti obeznámeni s tímto faktem a možností doplnit do záznamu informace, jenž je například v průběhu rozhovoru napadly, či je měli rozmyšleny před rozhovorem. Část respondentů této možnosti využila. Vyskytla se, navzdory ubezpečení o bezpečnosti výzkumu, množina respondentů, jenž využili možnosti odpovědět na některé z otázek mimo nahrávání či o možnost vynětí informace ze záznamu. Takovýmto případům bylo vyhověno a jejich obsah není součástí přepisů rozhovorů.

Při rozhovoru je nutné obvykle provést řadu rozhodnutí, která se týkají obsahu otázek, jejich formy a pořadí. Dále je potřeba uvážit možnou délku rozhovoru. Tyto problémy se vyjasňují buďto přímo před interview, nebo až v jeho průběhu v závislosti na typu rozhovoru. (Hendl, 1997, 83)

V případě rozhovorů této práce výzkumník pořídil 17 nahrávek rozhovorů. Délka rozhovorů se v průměru pohybovala v rozmezí mezi deseti a třiceti minutami. V několika málo případech se délka rozhovoru natáhla na do tříčtvrtěhodinové délky. Tyto jevy nastaly pouze v případech podnícených účastníkem, nikoliv výzkumníkem. Celková stopáž, pořízená k účelům výzkumu, činila 5 hodin 16 minut.

4.3.2 Polostrukturovaný rozhovor

Hendl (2005) popisuje polostrukturovaný rozhovor jako tzv. „střední cestu“ mezi dvěma krajními formami dotazování, a to dotazníky s pevně danou strukturou otázek a uzavřenými otázkami, vyplňované samostatně nebo s cizí pomocí, a volnými rozhovory, jejichž struktura není předem dána a které mají mnohdy podobu volného vyprávění subjektu.

Cílem hloubkového a polostrukturovaného rozhovoru je získat detailní a komplexní informace o studovaném jevu (kvalitativní přístup), zatímco účelem standardizovaného strukturovaného rozhovoru je položit všem respondentům několik identických otázek ve stejném pořadí (kvantitativní přístup). (Švaříček, 2007, 13)

Polostrukturované dotazování se dle Hendla (2005, 164) „vyznačuje definovaným účelem, určitou osnovou a velkou pružností celého procesu získávání informací“. Jedná se tedy o rozhovor, jehož struktura není pevně daná, ale pouze ukotvená na několika základních otázkách či okruzích. Tyto otázky fungují pro výzkumníka jako opěrné body, díky nimž se může dotazovaného ptát na různé informace, ke kterým by se při volbě strukturovaného rozhovoru či dotazníku nebyl schopen dobrat.

Právě to byl i důvod volby polostrukturovaného rozhovoru jako metody získávání dat pro tuto práci. Na základě znění výzkumných otázek se volba polostrukturovaného rozhovoru jeví vhodná. Dodává výzkumníkovi prostor k odkrytí či rozvíetí doposud nedotčených informací při sběru dat, při rozhovoru s respondentem. Zároveň respondentovi dopřává prostor k výstižnému a komplexnímu poskytnutí odpovědi tak, aby bylo co nejméně informací opomenuto. Oproti jasně strukturovanému rozhovoru může takovýto sběr dat dosáhnout zcela nových zjištění, dopátrat se skrytých součástí problému či vlivů, jenž na problém z pohledu respondenta působí.

4.3.3 Otevřené otázky

Úkolem kvalitativního badatele je poskytnout rámec, ve kterém mohou respondenti podat vysvětlení svých přístupů, což umožňují otevřené otázky. Výzkumník by tedy neměl přicházet do terénu s teoriemi, které by mu zabránily popsat výsek reality odpovídajícím způsobem (aby data neupravoval podle své teorie). (Švaříček, 2007, 170)

Pro zajištění co nejvyššího příjmu informací byly vytvořeny celkem čtyři seznamy základních otázek. Každý seznam byl zaměřen dle pozice dotazovaného ve škole (ředitel školy nebo vedoucí kurzu) a přítomnosti lyžařských kurzů ve Školním vzdělávacím programu školy (zahrnut anebo nezahrnut). Tyto seznamy jsou uvedeny v Přílohách pod číslem 2.

Tyto seznamy tvořily jádro rozhovoru. V několika případech bylo využito otázek s více než jednoho seznamu v jednom rozhovoru. Důvody k tomuto postupu byly různé. Ať se jednalo nezodpovězení podobné otázky respondentem, a tedy o alternativní formulaci dotázání, či například o možnost zodpovězení otázky původně mířené na respondenta zastávajícího jinou pracovní pozici.

Pořadí a formulace otázek se v rozhovorech často měnily, a to za účelem plynulého průběhu rozhovoru, zopakování otázky či doptání se na informaci z části popsanou dříve v rozhovoru. Některé otázky výzkumník z rozhovorů či přepisů vynechal. V prvním případě se jednalo o zodpovězení otázek v jiných částech rozhovoru. V případě druhém se jednalo o otázky s odpověďmi, jejichž znění si respondent vyžádal nezahrnout.

4.4 Etika výzkumu

Švaříček & Šedová (2007) konstatují o etice výzkumu následující: „Etické dimenze kvalitativního výzkumu souvisejí s obecnými principy. Ty jsou v jednotlivých vědách formulovány již poměrně dlouhá léta ve formě etických zásad chování... Česká asociace pedagogického výzkumu (ČAPV) žádný etický kodex nevytvořila...“ (s. 44). Dále odkazují na etický kodex pro výzkum, vytvořený Britskou asociací pedagogického výzkumu z roku 1992, revidovaný v roce 2004, v originále dohledatelný jako *Revised Ethical Guidelines*, 2004. (Švaříček & Šedová, 2007)

Hendl (2005) uvádí mezi základní pravidla etického výzkumu kromě řádného informovaného souhlasu účastníků i zachování jejich anonymity. V tomto případě je jediným, kdo zná identitu respondentů, sám výzkumník. Dále mají všichni dotazovaní plné právo účast odmítnout, ať před započítáním participace, v jejím průběhu či po jejím skončení. Hendl (2005, 155) zmiňuje zatažení studie či pasivní souhlas. Tyto prvky se tohoto výzkumu netýkají.

S uvedenými podmínkami probíhalo setkání s účastníky. Ti byli výzkumníkem obeznámeni s veškerými etickými aspekty výzkumu a v závěru úvodní části dotázaní, zda se rozhovoru chtějí z vlastní vůle účastnit a zda se všemi podmínkami souhlasí. V případě, že by účastník odmítl, rozhovor by se nekonal. V opačném případě byl účastníkovi podán dokument *Informovaný souhlas*, přiložený v příloze. Po podepsání tohoto dokumentu účastníkem a výzkumníkem byl účastník dotázan, zda může výzkumník spustit nahrávání audiozáznamu. Se souhlasem účastníka byl pořízen audiozáznam. Soubor pořízených záznamů je uložen pod heslem v externím zařízení výzkumníka. Přepis znění rozhovorů je uložen jako sdílený dokument a je dostupný skrze proklik v Příloze č. 3.

4.4.1 Informovaný souhlas

Hendl (2016, 158): „Jedná se o standardní dokument v každém typu výzkumu s lidskými jedinci.“

Dále Hendl (2016) zmiňuje nutnost aktualizování *Informovaného souhlasu* v průběhu výzkumu v reakci na nepředvídatelnost událostí, jenž se v průběhu výzkumu naskytnou. Tento aspekt se však v této práci nenaskytnul, proto nebylo potřeba upravovat *Informovaný souhlas* a opětovně žádat o jeho stvrzení účastníky.

Vzhled použitého *Informovaného souhlasu*, vycházejícího ze Směrnice děkana Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého (2008), je přiložen v Příloze č. 1.

4.4.2 Charakter výzkumníka

V otázce kvality výsledku výzkumu Hendl (2016) upozorňuje na subjektivitu získaných dat důsledkem charakteristiky výzkumníka a jeho vztahu ke zkoumanému problému. Doporučuje proto, aby výzkumník ve zvláštním odstavci popsal „sebe samého a charakterizoval svůj vztah k oblasti výzkumu, své hodnoty apod.“ (Hendl, 2016, 160) Dovolím si tedy vyhradit následující odstavec právě k tomuto úkolu.

Ačkoliv je rozporuplné tvrdit, že finanční zázemí má přímý vliv na fakt, zda má dítě vyšší šanci angažovat se v zimních sportovních aktivitách, v případě mého dětství tomu tak bylo. Základní škola, jenž jsem navštěvovala devět let, se řadila spíše do řady menších, maloměstských co do umístění a počtu žáků. Na lyžích jsem poprvé stála v 16 letech díky lyžařskému kurzu pořádanému střední školou, jenž jsem navštěvovala. Oproti ostatním, školou pořádaným (ať sportovním či nespportovním) akcím, byl lyžařský kurz relativně nákladná záležitost, obzvláště pro rodinu z nižší střední platové třídy se třemi dětmi. Podruhé jsem na lyžích stála na vysoké škole na povinném kurzu v 19 letech. Opět se jednalo o značnou finanční zátěž. Do třetice jsem lyže obula ve 21 letech na jednodenním výletě s přáteli. Domnívám se, že vlivem absence vztahu k lyžování v dětství a pozdějšího vědomí finanční náročnosti jsem si k lyžování nikdy nevytvořila bližší vztah. Na lyžařské kurzy vzpomínám ráda, samotné lyžování mi však k srdci doposud nepřiřostlo.

Nezávisle na svém teoretickém zázemí, jakožto výzkumník nekonám zaujatě a výsledky se snažím interpretovat tak objektivně, jak je v mých silách. Aktivně vnímám, že můj vztah k lyžování by mohl mít tendence ovlivňovat závěry mého šetření, proto dávám při zpracovávání rozhovorů a výsledků zvláštní důraz na nezaujatost a čerpám pouze z vyřčených informací, nikoliv z domněnek a náznaků, které by mohly být vyloženy vícerym způsobem. Zároveň nemám od výsledku žádná osobní očekávání, ke kterým bych se mohla nevědomky ubírat.

4.4.3 Vztah výzkumníka k účastníkům výzkumu

S výjimkou jediného účastníka výzkumu se výzkumník nesetkal při pořizování rozhovorů s účastníky, jenž by znal z okruhů mimo výzkum. Onen jediný účastník znal výzkumníka pouze z letmých příležitostí, tudíž je předpokládáno (i z průběhu rozhovoru), že tyto okolnosti neměly na data poskytnutá oním účastníkem žádný vliv. Dle dojmu výzkumníka dotazovaný nejednal ani nepůsobil jinak než zbytek výzkumného souboru, a to v celém procesu výzkumu.

5 ANALÝZA DAT

K analýze sebraných dat byla využita metoda Otevřeného kódování a následně roztřídění kódů do tematických celků – podkategorií a kategorií.

5.1 Otevřené kódování

Šed'ová (2007, 211) popisuje Otevřené kódování jako jednoduchou analytickou techniku, vyvinutou Straussem a Corbinovou v roce 1999 a používanou v široké škále kvalitativních projektů, nejen zakotvených teorií.

V případě této práce výzkumník použil k Otevřenému kódování metody dostupné počítačovým programem Microsoft Word. Ten umožňuje označit segment slov, souvětí, odstavců, a přidat k němu komentář, jenž je následně umístěn v pravém sloupci u okraje textového pole. Z důvodu datové náročnosti procesu bylo zapotřebí rozdělit kódování určenou kopii dokumentu na dva samostatné dokumenty (Rozhovory 1-8 a Rozhovory 9-17). Texty kódů byly v průběhu procesu kódování a následné kontroly dále upravovány tak, aby nedocházelo ke zbytnému dělení kódů z důvodu obsahu synonymních slov různého znění a příliš obecného označení některých kódů, označujících více možných informací. V tomto tvrzení je čerpáno z práce Švaříčka a Šed'ové (2007):

Naštěstí cirkulární povaha kvalitativního výzkumu umožňuje, abychom se ke kódům vraceli a revidovali je. Přehnaně obecný kód, pod nějž spadá podezřele mnoho citací, můžeme v dalším kroku rozčlenit, naopak detailní jednotlivosti lze, pokud je to třeba, sloučit pod hlavičku obecnějšího kódu. (Šed'ová, 2007, 220)

5.2 Kategorizace dat

Pro další zpracování získaných dat byla využita metoda kategorizace. Tu popisuje Hendl (2005, 211) jako „návrh popisného systému kategorií pro systematickou klasifikaci a roztřídění dat, přičemž se silněji nebo slaběji vychází přímo z nashromážděných dat. Jejich pomocí uspořádáváme datový materiál tím, že ho přiřazujeme k různým nadpisům.“

Ke kategorizaci bylo využito dalšího programu z rozhraní Microsoft, a to Microsoft Excel. V prvé řadě byla vytvořena tabulka, určující každému rozhovoru barvu buňky tabulky. Dále byly vytvořeny sloupce s v rozhovorech se nejčastěji vyskytujícími tématy; kategorie. Každý kód byl opětovně přečten v kontextu rozhovoru a následně přiřazen do jednoho či více sloupců na základě posouzení, zda odpovídá tématu sloupce. Některé kódy byly v tomto okamžiku přejmenovány tak, aby odpovídaly ostatním kódům souznačným. Kódy umístěné do sloupců byly

barevně označeny dle rozhovoru, ve kterém se vyskytuje zdroj kódu. (viz Příloha č. 6) Nerelevantní data, tedy data byla v této fázi vyřazena. Mezi takováto data byla řazeny informace, které neodpovídaly, ani se nepodílely na odpovědi na výzkumné otázky.

Celkový počet kategorií čítal 20 sloupců. Pracovní názvy těchto kategorií jsou Respondenti, Účastníci, Neúčastníci, Záměry kurzu, Přínosy kurzu, Dobrovolnost, Rizika a úskalí, Zájem, Letní kurzy, Harmonogram, Personál, Zpětná vazba, Rodiče, Finance, COVID, Podpora žáků, Zkušenosti, Kurzy školy, Požadavky a Ostatní. V Přílohách pod číslem 6 je umístěn pár snímků obrazovky, zachycující proces a podobu kategorizace ve formě excelové tabulky.

K redukci množství kategorií byla jako další krok zvolena metoda sestavení tematických kategorií. Té bylo docíleno pomocí manuální práce s vytištěným seznamem kódů. Barevné rozlišení předchozí kategorizace bylo zachováno. Kódy z excelové tabulky byly vytištěny, rozestříhány, následně rozloženy na pracovní ploše. Pak byly postupně logicky rozřazovány do tematických subkategorií na základě toho, jak se podílely na odpovědi na výzkumné otázky.

Manuální práce s fyzicky duplikovanými kódy dopomohla nezaujatému shlukování a tvorbě subkategorií. Tento proces výrazně napomohl následnému vzniku nadřazených kategorií. Proces tvorby je zachycen na obrázku, přiloženém v Příloze č. 6. Tímto postupem vznikly čtyři kategorie, dále rozvětvené a diskutované v podkapitolách kapitoly Výsledky.

6 VÝSLEDKY

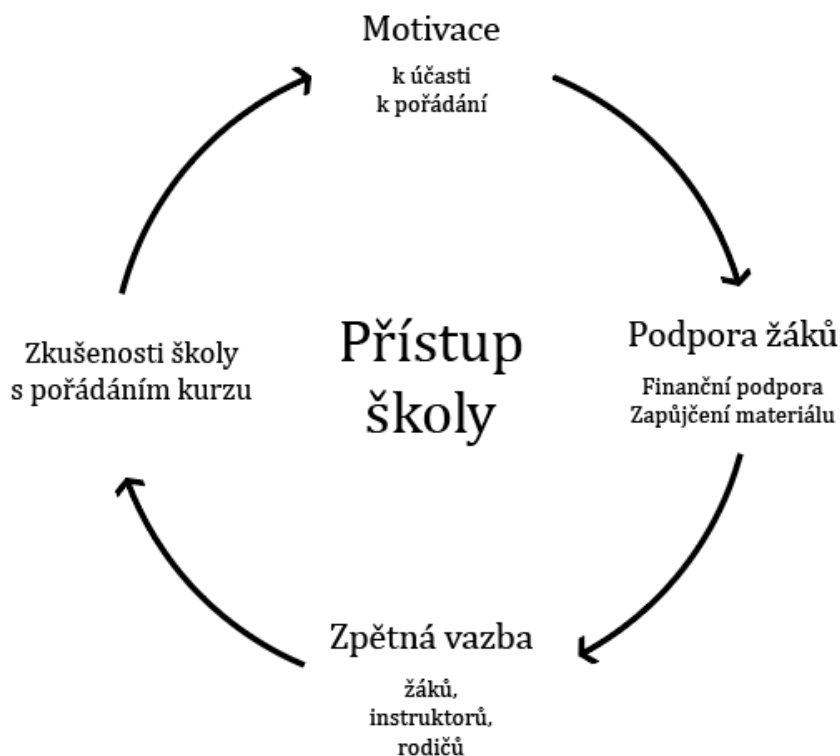
Tato kapitola prezentuje kategorie a subkategorie vyplývající z analýzy dat. Tou byly vytvořeny tyto tematické kategorie:

- Přístup školy,
- Zájem žáků,
- Přínosy,
- Nedostatky, úskalí a rizika.

Jednotlivé kategorie jsou dále prezentovány a interpretovány v navazujících podkapitolách, doplněné o podkategorie, jež v kategoriích dominovaly a obohacené o přímé citace účastníků. Mimo to jsou podkapitoly podepřeny schématickými diagramy, vytvořenými v programu Adobe Illustrator 2022, za účelem zvýšení přehlednosti výsledkových dat. Odkazy na citace respondentů z rozhovorů jsou v následujícím textu dle potřeby zkráceny na zkratky v podobě písmena R a čísla rozhovoru (např. R3 – Rozhovor č. 3).

6.1 Přístup školy

Kategorie *Přístup školy* reprezentuje veškerou činnost školy jakožto činitele v procesu organizace lyžařských kurzů. Skýtá v sobě podkategorie, znázorněné níže v diagramu.

Obrázek 1
Přístup školy

Samotným přístupem je myšlen zájem školy na pořádání kurzů a faktory tomuto zájmu podřízené. Valnou většinou respondentů byl zde zmiňován pozitivní vztah vedení školy (myšleno ředitelů), jakožto i vedoucích kurzů k zimním sportům, potažmo ke sportům z obecného hlediska. Některá data připisují nabízení těchto kurzů na pomyslnou listinu propagačních aspektů škol, jimiž se škola snaží přispět k pozitivní image školy v očích zájemců o studium a jejich rodičů.

“A skrz ty videa, které natáčíme i z toho Chorvatska, tak zase to má jakoby i vizitku pro tu školu. Protože všichni už to v dnešní době taky nedělají, ty kurzy.” (R3)

V odpovědích respondentů se objevují ale hlavně nezištné záměry pořádání kurzů, kopírující přínosy kurzů pro účastníky. Ty opět celistvě zmiňuje R4:

“Tak, jednak je to součást tematického plánu, respektive ŠVP v tělocviku, tím pádem to ty děti mají jakoby povinné, což není povinné. To nejde, protože se to platí. Takže to povinné není ale máme zkušenosti s tím, že hodně dětí ještě ani nebylo na horách, třeba na základkách. Teď tím COVIDem nám došly ročníky, které zažily COVID, tím pádem nebyly na lyžáku a pojedou na lyžák. Takže smyslem je jednak poskytnout možnost lyžovat těm, co umí ale máme velkou část dětí, a doporučujeme jim to, když umí na lyžích, ať si vezmou snowboardy a naučí se na

snowboard, protože teď je obrovská částka za instruktora individuální výuky. Ta se blíží tisícovce za padesát minut. A takhle to ty děti mají vlastně týden zadarmo a drtivá většina třeba jak se naučí na těch snowboardech, tak získají další možnosti lyžování s rodiči. Takže cílem je v podstatě jim nabídnout možnost jet na hory.”

Někteří respondenti zmiňovali zkráceně *povinnost* pořádání kurzů, odůvodněnou zakotvením ve Školním vzdělávacím programu dané školy. Jedním takovýmto příkladem je výrok vedoucího kurzu R9: *“Nepodceňujeme to. Informujeme všechny, že je to ve školním řádu, že je to v osnovách a že je to povinné. A na základě zdravotního stavu se mohou omluvit z toho kurzu. Jinak na to klademe důraz, protože chceme, aby žáci toho prvního ročníku určitě jezdili.”*

Nicméně, jak je dále popsáno v tématu *Motivace k pořádání*, povinnost pořádání kurzu se nerovná povinnosti žáka zúčastnit se kurzu ani povinnosti umístění lyžařského kurzu do ŠVP. Ukazuje se tedy, přestože v některých případech do jisté míry rázněji, že všechny oslovené školy mají zájem pořádat lyžařské kurzy, a to i do budoucích let.

Motivace k účasti shrnuje míru a způsoby motivování žáků k účasti na lyžařském kurzu. Napříč souborem je nepřehlédnutelná snaha motivovat žáky k zájmu a výsledné účasti na kurzu. Často se jako motivační faktory využívají některé z přínosů kurzů. Hlavními činiteli jsou zde však vedoucí kurzů a třídní učitelé. Ti se snaží u žáků podněcovat zájem o účast, nabízet žákům, ale i rodičům různé druhy výpomoci anebo je motivovat vlastní účastí na kurzu s nimi, jak popisuje vedoucí kurzu R17:

“...a takto se je snažím motivovat. A samozřejmě tomu může dopomoci i ten třídní učitel. A když ví, že ten třídní učitel na ten kurz pojede a snaží se i ty žáky jakoby motivovat a pokud třída vychází se svým třídním učitelem dobře, tak oni i potom na ten lyžák chtějí, protože jede i paní učitelka třídní, kterou mají rádi. Pokud tedy spolu dobře vycházejí.”

Jak bylo již dříve naznačeno, velmi často se při otázce *Motivace* objevovala slova “povinnost” a “dobrovolnost”. Ať už se označení vztahovalo k pořádání kurzů či samotné účasti žáků na nich. *“Je to dobrovolný, nemůžu je nutit protože já mám povinnost nabídnout kurz a oni mají možnost odmítnout, protože se to platí.”* (R1)

V podkategorii *Motivace* se tedy vyskytuje i prvek, odůvodňující samotné motivy k pořádání kurzů školou, ve smyslu *Motivace školy k pořádání* lyžařských kurzů. Těmito důvody jsou, dle výpovědí respondentů, *Záměry* kurzu, a tedy benefity pozorovatelné na žácích po absolvování kurzů a dále popsané v kategorii *Záměry*. Dále se zde vyskytují “povinnosti” odůvodněné motivy. *“Jinak ty kurz, nevím, jak vy to máte nastavené, kurzy jsou sestavovány, můžou být, nemusí, ty nejsou povinné. Mohou být doporučující, tak zní i RVP. Abyste je mohla pořádat, tak je musíte vložit do ŠVP.”* (R7) Jinak řečeno, lyžařský kurz je dle Rámcového

vzdělávacího programu pro střední školy a gymnázia doporučenou součástí tělesné výchovy. Možnosti pořádat ji předchází zařazení kurzu do Školního vzdělávacího programu, vydávaného ředitelem školy. (viz kapitola 2.3.3 Rámcový vzdělávací program).

Pod označením *Podpora žáků* jsou ukryty možnosti školy dopomoci žákům k účasti na kurzu a to buďto přímo finančně, nebo pomocí propůjčení vybavení ze školních skladů. Míra škol, nabízející takovéto způsoby výpomoci, a stejně tak i míra užitečnosti této nabídky je dosti proměnlivá. V rozhovoru č. 11 respondent zmiňuje: *“Dá se tu zapůjčit nějaké lyžařské vybavení, čímž se snažíme minimalizovat náklady na to vybavení, protože to jsou často děti z rodin, kde se pravidelně nelyžuje, tudíž nemají tyto možnosti a jinak další kompenzace z naší strany není možná.”* Otázkou je ale, jak často a do jaké míry žáci takovýchto nabídek využívají.

V některých případech respondenti uvádějí, že je zejména o materiální příspěvě vysoký zájem, neboť jej oceňují úplní začátečníci. V jiných případech školy ani nedisponují materiálem k zapůjčení či finančními prostředky k poskytnutí. *“...když vedu a vedl jsem lyžařské kurzy, ale není to pravidlem, tak mám nějaké zdroje na bezplatné zapůjčení sjezdových, případně běžeckých lyží, ale pokud je rodina ve finanční nouzi a prokáže to tak máme nadační fond, dříve SRPŠ, tak můžeme přispívat až padesát procent a výše.”* (R15) *“Tudíž, letos z nějakých těch čtyřiceti sedmi nějakých dvacet žáků nemá svoje vybavení, takže jim to půjčujeme.”* shrnuje míru zájmu o školou nabízené vybavení vedoucí kurzu v rozhovoru č. 6.

Finanční podpora v sobě skrývá složitější problematiku. V několika rozhovorech je znatelné, že finance hrají stěžejní roli při rozhodování nejen žáků, ale hlavně jejich rodin, zda se jejich potomci lyžařských kurzů budou moci zúčastnit či ne. Ačkoliv se vyskytly v rozhovorech příklady možností finanční podpory těch, pro něž by lyžařský kurz byl značným zásahem do rodinného rozpočtu, možnosti jejich čerpání a míra těch, jenž o ně projeví zájem, či na ně vůbec dosáhnou, je nejasná.

“Ale určitě si nechávají proplácet z FKSP a od pojišťoven, protože tam na to mají nárok, a tam je docela vysoká částka. Tam mají z pojišťoven, myslím si, patnáct set, což na tom týdenním udělá třeba jednu třetinu, polovinu toho, co platí za to kurzovné. Takže toho využívají určitě.” (R4). Pod zkratkou FKSP se skrývá označení Fond kulturních a sociálních potřeb, který je poskytovaný pouze zaměstnancům státních a příspěvkových organizací a jejich rodinným příslušníkům (Vyhláška 114/2002 Sb.)

Vedoucí kurzu z rozhovoru č. 4 uvádí, že škola přispívá za určitých podmínek pomocí nadačního fondu: *“V případě těch sociálně slabších má škola nadační fond, ze kterého mou čerpat finanční příspěvek. Musí tedy doložit příjmy a tak. Jako, je tam možnost, že nějak finančně se dá podílet na té celkové částce, která je potřeba zaplatit.”* Po dotázání, zda se setkala s

využitím této možnosti v praxi doplnila: *“Ano, ale málo. Na ten lyžák méně než třeba na ty letní kurzy. To mám ještě v paměti, ale ten lyžák, teď si neuvědomuji že by někdo žádal.”* To může naznačovat jistou potřebu žáků si vybrat, na jaký kurz se rozhodnou využít podpory školy.

Zpětná vazba zde slouží, na základě získaných dat, primárně jako jakýsi podpůrný soubor výpovědí respondentů o úspěšnosti kurzů. Nutno dodat, že míra pravdivosti těchto tvrzení se, stejně jako u zbytku dat, odvíjí od anonymity identity respondentů, jenž je zbavuje části ostychu a potřeby idealizace poskytnutých informací.

Ze získaných dat jsou viditelné snahy jak vedoucích kurzů, tak ředitelů škol o zpětnou vazbu jak u žáků, tak u účastníků se pedagogů a samotného vedoucího kurzu. Vyskytla se zde kritika zpětné vazby u rodičů, s odůvodněním, že rodiče nemohou objektivně hodnotit průběh kurzu, ale spíše formu komunikace školy před a případně po kurzu. *“Ale popravdě řečeno, že bychom dělali zpětnou vazbu rodičů, to neděláme a to z jednoho prostého důvodu. Protože ti rodiče tam nejsou. Pokud by rodiče s něčím přišli, tak proto chceme zpětnou vazbu od těch dětí.”* (R7)

Někteří respondenti využívají ke zpětné vazbě různé typy dotazníků:

“Evaluace, ano, na konci kurzu. Měli jsme takový složitější evaluační dotazník a trochu jsme jej zjednodušili. Dáváme zpravidla tři až čtyři otázky ‘Co se mi na kurzu líbilo. Co se mi nelíbilo. Co bych chtěla zlepšit nebo co bych chtěla dodat.’, čímž nám vlastně pomáhají jak třeba ten kurz v příštím roce zlepšit, co bychom mohli udělat jinak, lépe, změnit. Tím nám poradí a já jsme za toto ráda.” (R17)

Zpětná vazba u žáků je zpravidla pořádána vedoucím kurzu, případně se k vedoucímu kurzu dostane pomocí interpretace od třídního učitele. Ředitelé škol často využívají možnost hospitace, v závislosti na jejich možnostech a vztahu k zimním sportům. Za zpětnou vazbu někteří respondenti považují i tzv. Zprávu. Není jasné, zda se jedná ve všech případech o Zprávu ze služební cesty, jak ji nazval ředitel školy v rozhovoru č. 15, či se jedná i o jiné typy Zpráv, spíše orientovaných na školní prostředí a prostředí kurzu.

Školní prostředí dovoluje u škol s průměrně nižším počtem žáků osobnější kontakt zaměstnanců školy s žáky, a tedy se často vyskytovaly zmínky o zpětné vazbě pomocí pozorování, případně rozhovorů s žáky. V některých odpovědích se však na otázku zpětné vazby vyskytly reakce podobné odpovědi respondenta č. 9: *“Zpětnou vazbu? Ne.”*

Zkušenosti školy s pořádáním kurzů odpovídají spolu se zpětnou vazbou na otázku, zda se požadované funkce lyžařských kurzů každoročně naplňují. Krom toho nám dávají představu o hodnotě výpovědí respondentů ve smyslu délky jejich zkušenosti s pořádáním lyžařských kurzů.

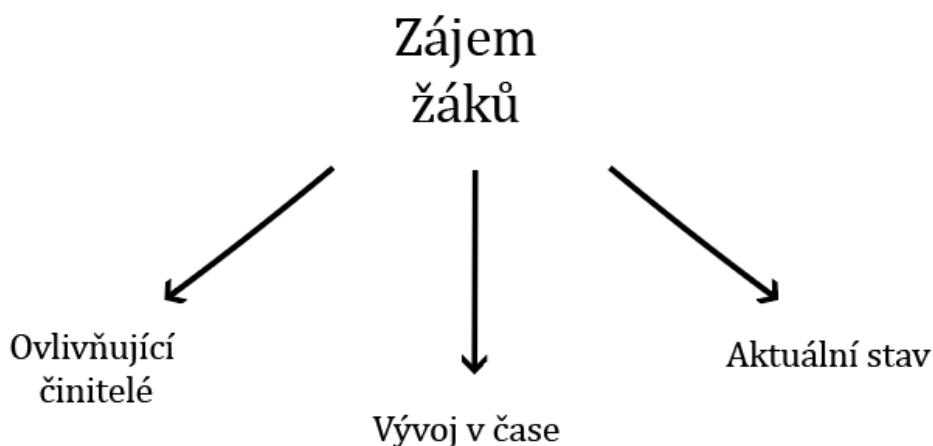
Ačkoliv se vyskytli v souboru respondenti, zpravidla z řad vedoucích kurzů, jenž svou pozici v době sběru dat vykonávali ku příkladu dva roky a tudíž jejich zkušenosti s organizací kurzů jsou podloženy menším množstvím zkušeností, dá se tomuto faktu bránit výpověďmi, kdy respondenti označují, že organizaci kurzů “převzali” po předešlém tělocvikáři a že se jedná o “rutinní” záležitost. Podobně to shrnuje ředitel školy v rozhovoru číslo 2: *“To už pak je rutinní záležitost protože pokud máte dobrého vedoucího kurzu, tak on opravdu jenom předkládá ‘ano, to je zařízeno, to je zařízeno, to je zařízeno’”*. Téma rutinní osnovy příprav zmiňuje i respondent z rozhovoru č. 7: *“Je to ve fázi, že ta zkušenost tady je, takže veškeré ty věci tam jsou a my si nedovolíme i vůči rodičům ani vůči němu aby ty aspekty toho pořádání kurzu nebyly od A až do Z se vším všudy.”*

Co se týče zkušeností škol, s jejichž pracovníky byly prováděny rozhovory, nevyskytla se v souboru jediná škola, jenž by doposud neuspořádala jediný lyžařský kurz. Pouze jeden respondent neměl v době sběru dat osobní zkušenost s organizací lyžařského kurzu. Rozhovor s tímto respondentem je označen číslem 14 a otázky, mířené na respondenta jsou v tomto rozhovoru tomuto faktu přizpůsobeny. Všechny dotazované školy se tedy každoročně účastní trendu pořádání lyžařských kurzů.

V souboru dat se vyskytovaly, na zkušenosti školy vázané, zkušenosti respondentů s vedením lyžařských a ostatních školou pořádaných kurzů. V těchto případech respondenti popisovali zkušenosti vedoucích kurzů projevy důvěry, a to ze strany ředitelů směrem k vedoucím kurzů. Takový přístup kupříkladu uvádí vedoucí kurzu v rozhovoru č. 1: *“Tak, v rámci možností to mám postavený tak, že mě ředitelka nechá, co si vymyslím, to mi schválí. S tím, že věří tomu, že to má hlavu a patu a že to prostě projde bezpečím.”*. *“Já komunikuji s organizátory a ti vždy přijdou a jen mi předloží smlouvu a já ji podepíšu.”* (R10)

6.2 Zájem žáků

Tato kategorie odhaluje informace o přístupu žáků k nabídce lyžařských kurzů ve středoškolských osnovách. Shrnuje faktory, mající vliv na míru zájmu žáků o účast na lyžařském kurzu a na časový vývoj zájmu z pohledu respondentů. Zájem žáků je proto dále rozdělen do tří podkapitol, znázorněných v diagramu.

Obrázek 2
Zájem žáků

Za *ovlivňující činitele* jsou v otázce zájmu žáků respondenty nejčastěji zmiňovány faktory jako vztah ke sportu, finanční zázemí rodin, koherence třídního kolektivu a vliv spolužáků, či zdravotní dispozice. Dokonce jsou ve výpovědích respondentů slyšet spekulace, jako například dopady nedávné pandemie Covid-19: *“Ale říkám, letos mě překvapili, že je ten zájem obrovský. Nevím, jestli je to tím, že třeba dva roky nelyžovali, byl COVID, rok bylo úplně zavřeno protože se nejezdilo.”*. Příklad činitelů, působících na zájem žáků o absolvování kurzu předkládá, mimo jiné, ředitel školy z R3: *“Ti, co chtějí sportovat, tak se přihlásí. Samozřejmě ti, co k tomu nemají žádný vztah, tak tam nejezdou, nebo mají nějaká omezení.”* nebo vedoucí kurzu v R12: *“Většinou řeknou, že se jim nechce nebo to svedou na finanční důvody. Ale s ohledem k tomu, že naši žáci již od prvního ročníku pobírají odměnu za produktivní práci, tak by ta finanční stránka neměla být až takový problém, protože dá se splácet na splátky a podobně. Ale myslím, že většinou je nezájem obecně o pohyb.”*

Mezi dalšími činiteli může hrát roli pozice a vliv rodičů, jak polemizuje vedoucí kurzu v rozhovoru číslo 4: *“Tak, je otázka, jestli to není tím, že třeba na ně rodiče nemají čas, nebo jim chtějí dopřát to, co jako by dříve nebylo. Nebo to může být i tím, že je teď doba, kdy ty rodiny mají více peněz, mají možnosti.”*. S ním se shoduje i odpověď R17: *“Byl nízký zájem ale možná je to i třeba tím, že ta finanční situace rodin se trochu zlepšila, nebo rodiče chtějí dopřát dětem lyžování nebo pobyty na horách i když třeba sami nelyžují.”*

Jak je vidno, *ovlivňující činitelé*, stejně jako důvody zájmu žáků o účast na kurzu, odhalují důvody jejich neúčasti. Těm dominuje hlavně otázka financí. *“Zatím to byly spíše důvody zdravotní. Zcela výjimečně jsme tu měli případ, ale to jsou opravdu výjimky, kdy rodiče řekli, že*

prostě nesouhlasí s tím, aby jejich dítě jelo na kurz, že to pro ně není prioritou. A teď ale v poslední době, a letos je těch případů více než kdykoli, že jsou to důvody finanční.” (R17)

Názvem *vývoj v čase* je zamýšlena snaha zachytit dojmy respondentů o nárůstu či naopak útlumu zájmu žáků o účast na lyžařském kurzu v časovém horizontu let. Při této snaze bylo zjištěno různorodých náhledů na vývoj zájmu žáků. Někteří respondenti zde zmiňovali jasný úpadek zájmu, například doprovázený snižující se kondicí adolescentů. Například v R14 odpovídá vedoucí kurzu na dotaz ohledně tendence křivky zájmu žáků v budoucnosti, že se dle něj bude: *“Snižovat. Vidím, kolik dětí cvičí a necvičí. Jak se jim chce a nechce. Tak, jako to byl za nás oblíbený předmět tak tělocvik prostě, dnes už není.”* Podobné tvrzení o úpadku zájmu uvádí respondent v rozhovoru č. 6: *“Takže, je to tak, že dříve jsme ty kurzy dělali tři čtyři, jen v Česku. Jezdili jsme sobota až sobota. Ale zájem jaksi opadá, možná to naráželo na finanční možnosti a teď už děláme jen kurz jeden.”*

Oproti tomu někteří respondenti očekávají či již začínají pozorovat nárůst zájmu. *“Když byl COVID, tak po tom COVIDu, v COVIDu to nešlo. Ale po tom COVIDu byl problém to znovu nastartovat, protože ty děti nebyly zvyklé a nechtěly se hýbat. Takže, to si myslím, že ta doba je trochu pryč. Vidím to tak, že nyní je zrovna ten náběh. Že teď přichází to období, kdy budou děti chtít lyžovat.”* tvrdí ředitel školy v rozhovoru č. 5.

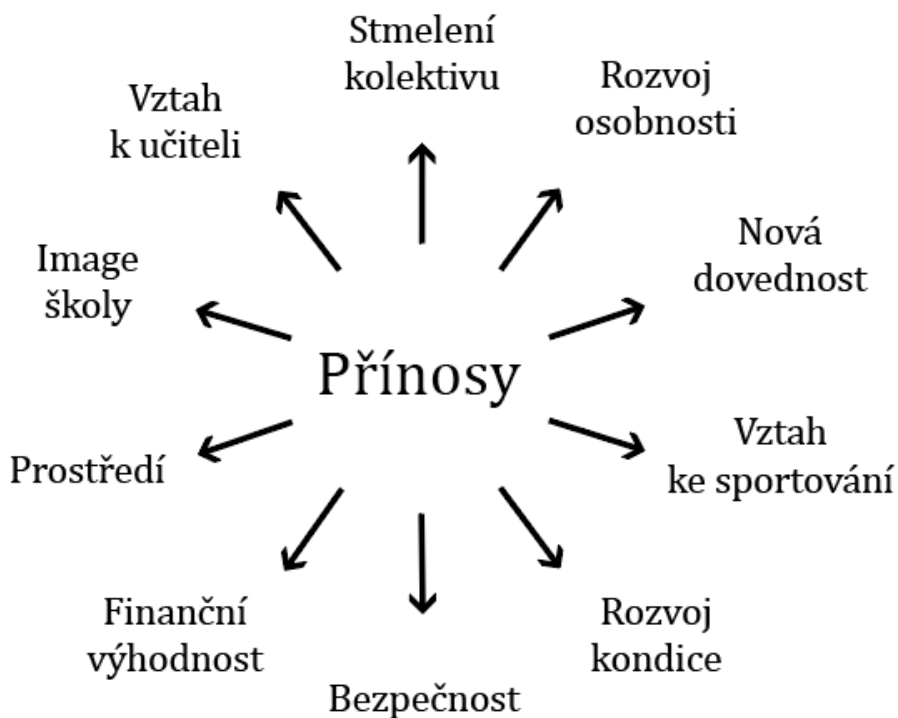
Vyskytující se zde i hlasy, neschopné popsat zájem žáků jinak než proměnlivý či nestabilní. Někteří zmiňují, že se zájem *“snaží držet”*, jiní, že je zájem stabilně nízký, jako například respondent v rozhovoru č. 12: *“Zájem na naší škole je velmi, velmi nízký. Jezdí mi průměrně pětadvacet dětí na jeden lyžařský kurz a máme skoro čtyři sta žáků.”*, *“Jednoznačně se snižuje.”*

Aktuální stav se do značné míry odvíjí od výsledků *vývoje v čase*. Taktéž se zde vyskytují značně proměnlivé odpovědi. Je zde však pozorovatelná shoda respondentů v názoru, který odmítá možnost úvahy nad upouštěním od pořádání lyžařských kurzů v budoucích letech. Ku příkladu ředitel z rozhovoru č. 8 odpovídá na otázku možnosti vynětí lyžařských kurzů ze školních osnov takto: *“Já prozatím o tom neuvažuji ale myslím si, že pokud se bude ekonomická situace zhoršovat, tak že těch, kteří na kurz nepojedou nebo nebudou chtít jet, bude přibývat, a to z ryze ekonomických důvodů.”*

6.3 Přínosy

Tato kategorie skýtá odpověď na otázku *jaké přínosy lyžařské kurzy ve školních osnovách středních škol poskytují*. Naskrz souborem se při tomto dotazu vyskytovaly převážně shodné

odpovědi všech respondentů. V níže umístěném diagramu jsou tyto přínosy přehledně znázorněny.

Obrázek 3

Přínosy

Prvním a nejčastěji zmiňovaným přínosem lyžařských kurzů je účinek kurzu na kolektiv účastníků, tudíž nese označení *Stmelení kolektivu*. Tímto označením respondenti v několika případech přímo označili sociální funkci kurzů, například R4: *“Druhá věc je ještě ta, že to slouží dobře jako tmelení kolektivu, úplně výborně. I mezioborově.”* Lyžařské kurzy nemají zpravidla účel stmelovat pouze kolektiv jediné třídy. Na několika školách se jedná o kurz, stmelující buďto celý ročník, a tedy více tříd různorodých oborů, či průřez všech studentů školy nezávisle na studovaném ročníku zájemce. V případě posledního příkladu se, nutno podotknout, jedná o kurz pro zájemce a kapacita těchto kurzů nebývá zpravidla vyšší, než kapacita kurzů pro jednu až dvě školní třídy. Jak uvádí v rozhovoru č. 15 ředitel školy: *“Ano, pozoruji, že dochází ke stmelení kolektivu.”* jedná se o pozorovatelný výsledek kurzů. To podporuje i tvrzení vedoucího kurzu v rozhovoru č. 12: *“Co se týče toho kolektivu, tak určitě ano, protože i po příjezdu spolu ta navázaná přátelství fungují. Děti se více schází.”*

“Tak určitě si upevní ty vztahy. My jsme obecně spíše menší škola, takže naši žáci se většinou znají průřezově skrze ročníky. Není tu taková anonymita jako na větších školách, což má své výhody. Nejen, že získají nějaký vztah k tomu lyžování, že se stmelí ty kolektivy, že se poznají vzájemně. To všechno jsou pozitiva a myslím si, že ty kurzy nejsou jen o té fyzice ale že to přispívá i takové další resocializace, či jak to říci. Zkrátka, že se více stmelí ty kolektivy.” (R8)

Dalším účinkem lyžařských kurzů je dle odpovědí respondentů jev, v této práci označený jako *Rozvoj osobnosti*. Ten zahrnuje zmínky o účincích na osobnost účastníků, jak jsou morálka, disciplína, adaptace a samostatnost. Příklad uvádí vedoucí kurzu v rozhovoru č. 16: *“A co se týče takové té samostatnosti jako v těch ztížených podmínkách, tak to prostě zvládnou, poradí si, jsou pak spokojení, takže si myslím, že to tak člověk vidí. Něco máme napsáno a něco vidíme evidentně.”*

Nová dovednost je nezanedbatelným a relativně prvoplánovým přínosem lyžařských kurzů. Mnoho respondentů zmiňuje v rozhovorech míru lyžařů začátečníků, bez pořízeného vybavení a z rodin, jenž se zimním sportům příliš nevěnují, či k nim své potomky jednoduše z různých příčin nevedou. Právě pro ty lyžařský kurz představuje příležitost pro naučení se nové dovednosti, a to za podpory ostatních přínosů kurzu. To tvrdí i respondent v rozhovoru č. 9: *“Že se naučí nebo zdokonalí v lyžování. To je ten hlavní cíl je fyzická aktivita, čerstvý vzduch na horách a naučení se nové dovednosti, lyžování.”*

V návaznosti na osvojení si nové dovednosti je účastníkům na kurzech poskytnuta možnost vytvořit si *Vztah ke sportu*, pokud doposud sportům neholdovali. Vedoucí kurzu v rozhovoru č. 6 uvádí: *“Ale nám jde o to, aby ty děti měly vtať k tomu lyžování, protože spousta těch dětí buď s rodiči nejedí nebo rodiče nejedí na hory. Takže naším cílem je, aby se naučili jezdit buď na lyžích nebo na snowboardu, děláme teda obojí. Jsme schopni je naučit na obojím a cílem samozřejmě je naučit lyžovat. Pak třeba aby k tomu vedli třeba i svoje děti.”* Snahou respondentů je poskytnout žákům varietu možností k pohybové aktivitě tak, ab se zasadili o jejich zdravý vývoj skrze možnost najít takovou fyzickou aktivitu, která žáky zaujme. Benefit vztahu ke sportu uvádí i další respondenti s tím, že prosazují hodnotu této dovednosti v budoucím životě účastníků. Ať v kolektivu pracovním, či v rodinném životě.

Rozvoj kondice je nedílnou součástí přínosů veškerých fyzických aktivit, lyžařské kurzy nevyjímaje. Vyskytují se proto i v mnohých výpovědích respondentů. *“Tak, na lyžařských kurzech určitě účastníci zlepší své dovednosti, co se týče kondice, tak určitě taky a lyžování není klasický*

kardio trénink jako třeba běžky nebo klasický běh.”. Také vedoucí kurzu v rozhovoru číslo 4 uvádí fyzický přínos: *“a pak určitě účinek pohybový. Protože, některým ten týden na těch horách dá víc, než půl roku v tělocviku, co si budeme říkat.”* (R17)

Další výhodou výuky lyžování organizované školní institucí, je *Bezpečnost*, doprovázející celý kurz. Respondenti zmiňují nízkou, téměř nulovou úrazovost účastníků. Jako příčinu uvádějí vlastní zodpovědnost za průběh kurzu, adekvátně nastavená pravidla a podmínky, a mimo jiné i náležitý dozor, poskytovaný adekvátním množstvím pedagogů a instruktorů na kurzu. Například klasické pravidlo třetího dne zmiňuje respondent v rozhovoru č. 17 jako neopomenutelnou součást dodržení bezpečnosti: *“Aby když se vyjede, aby bylo pět dní lyžařských dní a z toho je tedy ten jeden půlden jakoby turistický, protože dle metodických pokynů je to doporučeno z hlediska, že potom je méně úrazů a také z hlediska bezpečnosti. Takže pět dní a z toho jeden půl den turistický, relaxační, odpočinkový.”*

Finanční výhodnost – pro některé žáky se jedná o stěžejní faktor, dle kterého se rozhodnou absolvovat kurz, či nabídku účastnit se odmítnou. Pro některé žáky je tento údaj, cena kurzu, nic neříkající, proto se někteří respondenti či třídní učitelé obrací s nabídkou přímo na rodiče žáků. Vědomí, že se jedná o cenově nejvýhodnější možnost poskytnout svým potomkům hodnotný a nový zážitek, který občas ani sami nikdy neokusili, v některých případech rozhoduje o podání přihlášky.

Finanční kvality školou pořádaných lyžařských kurzů zmiňuje vedoucí kurzu v rozhovoru č. 4: *“...protože teď je obrovská částka za instruktora individuální výuky. Ta se blíží tisícovce za padesát minut. A takhle to ty děti mají vlastně týden zadarmo a drtivá většina třeba jak se naučí na těch snowboardech, tak získají další možnosti lyžování s rodiči.”* K tomu se může přičítat i možnost čerpání finančních prostředků rodin z benefitů zdravotních pojišťoven, či dříve zmíněné FKSP (Fond kulturních a sociálních potřeb).

Vzhledem k místnímu specifiku vybraného souboru, tedy umístění škol, jejichž zaměstnanci tvořili vybraný soubor respondentů, je přínos ve formě změny prostředí pro účastníky lyžařského kurzu validním benefitem. Respondenti zmiňují změnu prostředí a kvality horského prostředí za jasný benefit pro zdraví a rozvoj žáků. *“Myslím si, že především je to nabídka těm dětem nabídnout vytržení se z toho jejich běžného každodenního režimu. Někdy je to pro ně zcela jedinečná příležitost, jak se dostat na hory. Takže, určitě to není o tom, podat nějaký výkon na svahu ale právě o té skupině, o tom užití si přírody. Možná nějak datový detox, a v tomto duchu bych spíše uvažoval.”* (R11). Vedoucí kurzu v rozhovoru č. 12 přínos prostředí

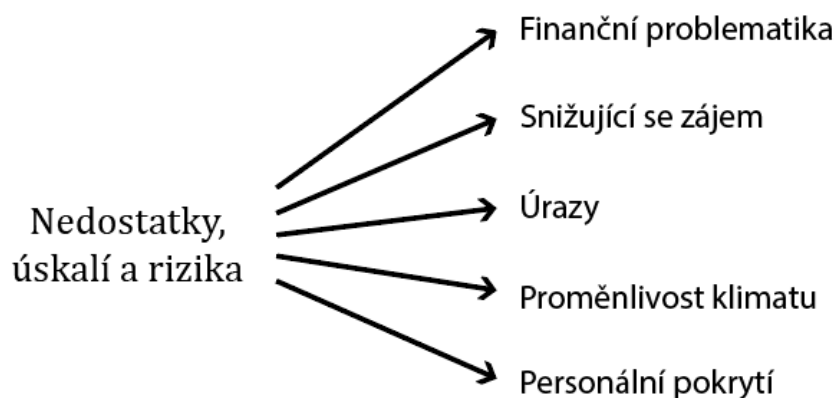
podporuje poznatkem: *“Tak já beru přínos určitě zdravotní, protože děti se trošku pohnou, jsou na čerstvém vzduchu...”*

Image školy zahrnuje propagaci školy v očích veřejnosti, ale hlavně v očích budoucích zájemců o studium a jejich rodičů. Jak bylo zmíněno v podkategorii *Přístup školy*, jedním z důvodů zařazení lyžařských kurzů do školních osnov je rozvinutí nabídky aktivit pro zájemce a žáky školy. Není proto divu, že mezi přínosy lyžařských kurzů patří výsledek této snahy. *“My to máme v podstatě zaměřené nebo nám to vychází tak, což vím, že na jiných školách třeba není, ale jednak se jim snažíme udělat maximální nabídku, těm žákům, aby to bylo přístupné pro všechny. A to ať mluvím tady o tom kurzu nebo ať mluvím o tom lyžařském.”* (R7)

Posledním často zmiňovaným benefitem lyžařských kurzů je proměna vztahu žáků k učiteli. Dle výpovědí respondentů, v případech, kdy se lyžařských kurzů účastní s žáky i třídní učitelé, je možné po skončení kurzu pozorovat změny v jejich vzájemných vztazích, prospěšných v budoucích letech studia. Ředitel v rozhovoru č. 13 zmiňuje: *“my se snažíme, aby tam byl ten třídní, který by s nimi měl navazovat ten vztah a vazbu, což by tam mělo takto zafungovat,”*, stejně tak například respondent v rozhovoru č. 17 uvádí, že by ocenil vyšší účast třídních učitelů na lyžařských kurzech: *“Ale jsem za to, aby se třídní učitelé více kurzů se svou třídou účastnili. Není to jen o tom lyžování, ale i o vztazích. I na tom svahu, posedět si, když jsou unavení, sednout si na čaj, popovídat si.”*

6.4 Nedostatky, úskalí a rizika

Poslední kategorii tvoří *Nedostatky, úskalí a rizika* spojená s organizací lyžařských kurzů. Výsledky této kategorie jsou ve snaze zvýšení přehlednosti zaneseny do diagramu.

Obrázek 4

Nedostatky, úskalí a rizika

Prvním a nejčastěji se vyskytujícím se problémem je v případě lyžařských kurzů *Problematika finanční*. Na základě finanční náročnosti kurzu se žák, respektive jeho zákonní zástupci, rozhodne, zda se lyžařského kurzu vůbec může zúčastnit a zda se jej i zúčastní. Lyžařský kurz obnáší finanční výdaje jako je nákup či jiný způsob obstarání si příslušného oblečení a vybavení. Toto jsou položky, které si musí žák před kurzem obstarat. K tomu se přičítá samotná souhrnná částka za dopravu, ubytování, stravu a skipasy, vytvořená školou. Ačkoliv se mnozí z respondentů snaží žákům finanční náročnost kurzu co nejvíce zmírnit, například zapůjčením vybavení ze školních skladů či nabídkou finanční výpomoci, nadále se jako hlavní důvod odmítnutí nabídky účasti na kurzech jeví finanční bariéra.

Příklady finanční problematiky jakožto odpovědi na otázku důvodu neúčasti některých žáků na lyžařských kurzech uvádí například ředitel školy v rozhovoru č. 8: *“A teď ale v poslední době, a letos je těch případů více než kdykoli, že jsou to důvody finanční.”* nebo o něco rozvitěji ředitel z rozhovoru č. 5: *“Ve velké většině to bývá o penězích. Že prostě nepojedou, protože na to nemají peníze. To je největší problém, který je. Co se týká vybavení, my jim půjčujeme, my máme vybavení pro žáky takže my je dokážeme saturovat. Takže oni si na ten lyžák v podstatě musí zabezpečit oblečení aby byli schopni přežít ten den v té zimě na tom sněhu, protože lyžáky, lyžařské vybavení jsme schopni jim půjčit. Takže, my ty náklady se snažíme snížit na maximum, co to jde aby ty finanční problémy pro ně nebyly tak veliké. Ale, přesto ty problémy někteří mají a z jejich pohledu se neúčastní právě z toho důvodu, že na to nejsou peníze.”*

Tomuto úskalí nepřispívá ani aktuální růst cen, zpravidla za veškeré služby cestovního ruchu, spojené s organizací lyžařských kurzů. Někteří respondenti zmiňují z těchto důvodů obavu o udržitelnost nabídky lyžařských kurzů a míru zájmu o ně v budoucích letech.

Snižující se zájem žáků, a to jak o nabídku lyžařských kurzů, tak o sport jako takový je taktéž hojně zmiňovaným úskalím v každoročním procesu organizace lyžařských kurzů na středních školách. Někteří respondenti uvádí, že žáci, nemající zájem o takovou nabídku, jakožto i o jiné tělovýchovné aktivity, často zamlouvají svůj nezájem zdravotními či jinými důvody. "Třeba ta z 2.D, to je holka, která se podívá na tělák a zlomí si nohu. 3.D... Tady je jich víc, tady nejede 5 holek, s tím, že (ukazuje na jména v seznamu) vrcholovej sport, vrcholovej sport, totální nechuť, tahle má co? Tahle má zdravotní problémy, myslím, že. Tahle, ta netuším co má... Nějakej problém." (R1). Podobně zní i odpověď vedoucího kurzu z rozhovoru č. 12: "Většinou řeknou, že se jim nechce nebo to svedou na finanční důvody. Ale s ohledem k tomu, že naši žáci již od prvního ročníku pobírají odměnu za produktivní práci, tak by ta finanční stránka neměla být až takový problém, protože dá se splácet na splátky a podobně. Ale myslím, že většinou je nezájem obecně o pohyb."

Se snižujícím se zájem je úzce spjato riziko *Úrazů*. Část respondentů zmiňuje problematiku úrazů, vážící se k sníženému zájmu o pohyb a upadající kondici žáků. Zdravotní důvody jsou udávány jako druhé nejčastější odůvodnění neúčasti na kurzu, jak zkráceně udává vedoucí kurzu v rozhovoru č. 17: *"Bud' to jsou zdravotní důvody nebo finanční důvody."* Dále pak v rozhovoru č. 3: *"Samozřejmě ti, co k tomu nemají žádný vztah, tak tam nejedou, nebo mají nějaká omezení."* a vedoucí kurzu v rozhovoru č. 14: *"Já si totiž myslím, že už je tomu i tak, že děti třeba ani nechtějí, někteří."*

Riziko úrazu účastníků je pro respondenty na prvním místě, nicméně jejich prevence s sebou nese příslušné požadavky. Jak uvádí ředitel školy v rozhovoru č. 5: *"A tím, že jsou ti žáci čím dál tím méně zdatní, tak je tam daleko větší riziko úrazů a tím pádem jsou tam větší požadavky, kladeny na ty instruktory. Tohle já vidím jako problém."*, je s prevencí úrazů spojena vyšší náročnost na pedagogické zázemí na kurzu. Krom toho se v odpovědích ozývaly požadavky na řádnou a ucelenou metodiku, předloženou příslušným ministerstvem. Mnoho respondentů se totiž potýká s náročností u výuky úplných začátečníků v případech, kdy jsou na kurzech dané školy začátečníci na lyžích spíše výjimkou.

Další úskalí, spojené s úrazy žáků, je dostupnost zdravotnické péče a právní odpovědnost vedoucího pedagoga. *"Já to vidím spíše z pohledu možných zdravotních důsledků, protože se už stalo, že se někdo na tom kurzu zranil. Od zlomených nohou až já nevím po co. My to samozřejmě musíme řešit jako úraz. Na to jsou opět předpisy. Vedeme knihu úrazů, kde se ten úraz musí zapsat, dokládat zprávami a potom, protože máme i pojištění na tyto případy, takže potom*

musíme komunikovat s pojišťovnou a případně i řešit nějakou náhradu těch škod.” odpovídá na otázku úskalí lyžařských kurzů ředitel školy v rozhovoru č. 8.

Potřebu ucelené metodiky pro podporu bezpečnosti a prevenci úrazů popisuje ředitel školy v rozhovoru č. 13 následovně:

“Asi bych přivítala, kdyby Ministerstvo školství vydalo metodiku protože co já vím, takovou na tu úvodní hodinu, to je to BOZP, prostě co všechno je těm dětem potřeba říct, takže sama vím, že až na tom prvním lyžáku jsem zjistila, že je potřeba opravdu začít s tím, jak se obouvají lyžáky, takový základ, který lyžař už potom nevnímá, že je potřeba těm dětem říct a pak ten první den na tom svahu řešíte věci, které vás vůbec nenapadnou. Takže možná to, ale také jsem zjistila že hodně záleží na tom, jaký instruktorát kdo vystudoval, protože někde to tam mají, že začínají až u toho obouvání těch bot. A taková ta bezpečnost, že se má to dítě rozhlížet nahoru než vyjede, zkrátka aby si to ti lidé fakt pamatovali, ti instruktoři. Ať si pak jim to dítě zbytečně neudělá nějaký úraz. Tu první hodinu asi metodicky nějak lépe uchopit nebo, možná dát nástroj aby to nejelo až z té zkušenosti. Ale to nevím. To zase vznikne někde nějaký papír k ničemu.”

Proměnlivost klimatu a jeho nevyzpytatelnost, jako může být zejména nedostatek sněhové pokrývky na svazích, je každoroční obavou nejednoho z respondentů. Nutnost záložního plánu pro nepřízeň počasí rozebírá respondent:

“Letos tedy zima úplně nepřeje a v okamžiku, kdy vám jedou děti z rodin, kde mají finance opravdu velkou cenu a musí si na ten lyžák šetřit nebo nějak se na něj více připravit, tak je samozřejmě vždy riziko, že v momentě kdy bude lyžák kde nebude možné lyžovat, tak se jim může zdát, že jim to nenahradíme. Já si myslím, že vždy je to o tom kolektivu tam. A těch aktivit se dá udělat i nelyžařských spoustu. Ale to jsou asi rizika, která ten lyžák nese. Že by ti rodiče zaplatili za něco co se třeba neuskuteční kvůli například přírodním podmínkám, to tedy neovlivníme.”
(R11)

Někteří z respondentů uvádí nespokojenost zájemců s plánovanou destinací lyžařského kurzu. Jedná se o žáky, jenž jsou zvyklí užívat si zimní sporty na sjezdovkách v zahraničí a nabídka kurzů, mířeného spíše na začátečníky a příležitostné lyžaře, se pro ně nejeví jako zajímavá nabídka. S tímto problémem některé školy ze zkoumaného souboru fungovaly tak, že nabízel i lyžařský kurz pro pokročilé v zahraniční destinaci. Míra této nabídky však spolu s úpadkem zájmu opadá a někteří z respondentů zmiňují nabídku pouze základních zimních, letních a případně adaptačních kurzů.

Posledním náležitě zaznamenaným nedostatkem, rizikem či úskalím, vyskytujícím se v odpovědích některých z respondentů, jeví být personální pokrytí. Někteří respondenti, obzvláště

z řad ředitelů škol, zmiňují nároky, kladené na výběr instruktorů na lyžařských kurzech a s tím související náročnost poskytnutí náležitého dozoru účastníkům kurzu. Někteří z dotazovaných je nuceno řešit nedostatky externími instruktory. S těmi se však vážou následky jako zvýšení finanční náročnosti kurzu nebo nutnost spolehnout se na znalosti a dovednosti instruktora, pro zbytek účastníciho se kolektivu neznámého.

Naopak v případech, kdy je počet instruktorů na kurzu plně zastoupen pedagogy školy, mohou se školy potýkat s potřebou zastupování absentujících pedagogů ostatními učiteli. Obzvláště se jedná o úskalí v případě, kdy se z ročníku na kurz nepřihlásí dostatečný počet žáků a skupina neúčastníků je příliš početná na to, aby mohl být takovýto případ vyřešen rozřazením neúčastníků do jiných tříd.

“To je zase trochu problém, protože zase z organizačního hlediska nedokážu na ten lyžák poslat více kantorů, než jich posílám, protože tím oslabuji ty kantory, kteří jsou tady. Musí se suplovat. Prostě ta organizace školy není úplně jednoduchá,” (R5)

Někteří z respondentů uvádí i případy, kdy se setkali s tzv. *personálním podhodnocením*, tedy se situací, kdy byl počet instruktorů na kurzu výrazně neúměrný počtu účastníků, který měli na starost. Opakovaně jej zmiňuje respondent v rozhovoru č. 11: *“Ačkoliv se tu s tím nepotýkám, tak vím, že jsou školy, kde je to prostě zoufalé. Myslím si, že to je špatně nastavené, jak nefér vůči těm pedagogům, kteří jsou ochotni jet do rizikového prostoru s dětmi, tak pro ty děti. ... Myslím si, že patnáct dětí v družstvu na lyžařském výcviku je prostě hodně.”. “Tak si vždy říkám, že se čtyřiceti pěti dětmi když jedou tři lidé, že to je skutečně málo. Myslím si, že tohle by se mělo jednoznačně změnit. Byť to je zase o těch penězích, je potřeba zafinancovat ty, a kdo tam jedou a zase tady ve škole zase zařídit suplování. A myslím si, že v tomto pohledu to bývá dost podhodnocováno, ten počet osob.” (R11).*

7 DISKUSE

Záměrem práce je prozkoumat lyžařské kurzy na středních školách. Jelikož se jedná o nepovinnou součást Rámcového vzdělávacího programu, bylo záměrem práce zjistit, jaké funkce lyžařské kurzy ve Školních vzdělávacích programech plní, jestliže jsou dobrovolně pořádány. Funkce kurzů se dále pojí s klady a zápory, tedy přínosy a nedostatky jejich pořádání na středních školách.

Pro zajištění nabytí výzkumných dat bylo využito kvalitativního šetření. Projevil se přínos účasti jak vedoucích kurzů, tak ředitelů škol. Účast obou skupin dopomohla zvýšení množství dat a jejich hodnoty. Navzdory tomu, že se výzkumu neúčastnil jediný respondent ze školy, která lyžařské kurzy nepořádá, množství nasbíraných dat stačilo k jejich saturaci (Hendl, 2005). Ta byla zaznamenána při sběru a následně i při analýze dat, kdy se většina kódů, navazujících na odpovědi respondentů, začala opakovat.

První kategorie, Přístup školy, osvětluje roli školy jakožto iniciátora lyžařských kurzů. Dozvídáme se zde kroky, které škola uskutečňuje pro naplnění požadavku ŠVP, tedy uskutečnění lyžařského výcviku. Jsou zde zmíněny dojmy povinnosti pořádat kurzy, ačkoliv se jedná o volitelnou součást rámcového vzdělávacího programu. Klíčovou složkou celé kategorie je otázka financí. Jedná se o pro žáky dobrovolnou součást výuky, a to důsledkem financování kurzu. Přestože respondenti uvádí různé způsoby snížení cenové náročnosti lyžařského kurzu, jedná se stále o stěžejní faktor, determinující u množství žáků jejich účast na kurzu.

Možným antagonistou lyžařských kurzů, jak naznačují i některé záznamy od respondentů, může být letní kurz. Ten je součástí výukového plánu zpravidla pro žáky v druhém ročníku, oproti lyžařskému kurzu, pořádaném zpravidla pro první ročníky. Taktéž se jedná o kurz, na kterém je účast podmíněna zaplacením určité finanční částky. Může se zde tedy jednat o potřebu žáků vybrat si kurz, za který jsou spíše ochotni zaplatit, a toho se zúčastnit.

Navzdory finanční problematice kurzu se v kategorii Přínosy vyskytuje subkategorie, která finanční problematice rozporuje. Část respondentů uvádí, že lyžařský kurz, nabízený školou, je zejména pro začátečníky cenově výhodným způsobem, jak si najít k zimním sportům vztah. Dominuje zde tvrzení, že se jedná o výhodnou alternativu soukromých instruktorů, které respondenti považují za finančně náročnější.

Všichni respondenti se shodují ve sdílení zájmu o co nejvyšší účast žáků. Podporují ji různými způsoby motivace žáků a rodičů. Přesto se často vyskytly výpovědi o pozorování úpadku zájmu ze strany žáků. Krom finančních důvodů jsou diskutovány faktory jako trend nezájmu o pohybové aktivity, snížená sebedůvěra žáků či četnost zdravotních odůvodnění, omlouvající žáky z účasti na tělovýchovných aktivitách.

Kategorie Přínosy objasňuje důvody pořádání lyžařských kurzů. Respondenti zde zmiňují pozitivní vliv lyžařských kurzů na fyzickou stránku žáků, jako je kondice a naučení se nové dovednosti. Krom těchto přínosů často zmiňují účinek na kolektiv účastníků. Primárně je pozorován pozitivní vývoj kolektivu žáků, často v rámci tříd či ročníků. Mimo to si žáci, s nimiž se kurzu účastní i učitelé ze školy, často na kurzu navazují bližší vztahy s těmito učiteli. Tento jev působí, dle respondentů, kladně v průběhu školní docházky po absolvování kurzu.

Mezi výhody školou organizovaných kurzů se dále uvádí estetická, rozvojová a zdravotní hodnota horského prostředí. Jelikož zkoumaný soubor zahrnuje školy na území města chudého na bezprostřední dostupnost vysokých hor, a tedy i lyžařských center, jeví se přínosy horského prostředí jako relevantní. Méně často byl respondenty zmíněn záměr tvorby pozitivní image školy skrze nabídku školou nabízených aktivit pro své žáky. Tvrdí, že nabídka lyžařských kurzů na středních školách slábne a může se tak jednat o jeden z vlivů, které zájemce o studium a jejich rodiče ovlivní při rozhodování o podání přihlášky na danou školu.

Poslední kategorií jsou Nedostatky, úskalí a rizika kurzů, zabývající se veškerými faktory, které ve výsledku ohrožují pořádání lyžařských kurzů. Ať se jedná o snižování zájmu žáků středních škol, či finanční náročnost kurzů, problematiku spojenou se zvýšeným rizikem úrazů, riziko nepříznivého počasí či personální pokrytí na kurzu. V několika případech se dá hovořit o pravých protikladech Přínosů a je na místě se v tomto případě domnívat, že veškeré zmíněné nedostatky představují relevantní ohrožení pořádání lyžařských kurzů v budoucnosti. Do jisté míry se tyto problémy školy snaží zaznamenávat a reagovat na ně pomocí zpětné vazby. Tu provozují převážně vedoucí kurzů s účastníky, případně s kolegy. Ředitelé pak očekávají zpětnou vazbu od vedoucích kurzů, případně ji doplňují hospitací, tedy návštěvou skupiny na kurzu.

V několika bodech se výsledky shodují s prací Kufové (2020), ačkoliv je práce Kufové i dalších zmíněných diskutovaných autorů, řešena kvantitativně. Kufová prováděla šetření pomocí ankety, mířené na středoškolské učitele tělocviku. Výsledky její i této práce poukazují na jistou nejednoznačnost tendence trendu zájmu středoškolských žáků o lyžařské kurzy. Obdobně jako výsledky této práce, rezonuje i v jejím výzkumu otázka finanční náročnosti lyžařského kurzu a neúčast ze zdravotních důvodů.

Problematiku financí zmiňuje ve své práci i Konečný (2013), který doplňuje, že snižující se zájem a účast žáků na kurzech je jedním z příčin navyšování cen za ubytování, stravování a skipasy. Tomu ale rozporuje tvrzení o zvyšujícím se zájmu o zimní sporty.

Otázku zájmu o lyžařské kurzy zkoumal ve své práci mimo jiné i Rezner (2014), jehož výsledky popisují různorodý vývoj trendu zájmu u žáků ve starším školním věku. Také se zde výsledky shodují s názory respondentů. Ti obdobně zmiňují nezájem žáků o fyzickou aktivitu. Rezner uvádí, v rozporu s výsledky této práce, že v jeho výzkumu nebyla potvrzena domněnka

finanční náročnosti kurzu pro zájemce. Toto tvrzení podepírá možností finanční podpory ze strany úřadů a vypůjčení vybavení ze školního skladu. Ačkoliv i v případě této práce respondenti uvedli možnosti finanční podpory, často nedisponovali zkušeností s případem jejich využití. Naproti tomu materiální zabezpečení je v několika z oslovených škol častým způsobem pomoci.

8 LIMITY PRÁCE

Organizace výzkumu s žáky ve starším školním věku s sebou může nést riziko zkreslení sesbíraných dat. Navíc se jedná o soubor potenciálních respondentů, jejichž zkušenost s lyžařským kurzem může být ovlivněna mnoha aktuálními faktory. Proto bylo čerpáno ze znalostí a zkušeností vedoucích kurzů a školních ředitelů, jejichž praxe zde funguje jako jakési síť informací, doplněných případně o širší souvislosti.

Ačkoliv se výzkum opíral o rozhovory se zletilými a zkušenými účastníky, není determinována nezaujatost jejich výpovědí. Míře zaujatosti, rezervovanosti a zkreslení výpovědí byla snaha předcházet vysokou anonymitou výzkumného souboru. Ačkoliv je o všech respondentech známo, že všichni působí na středních školách na území města Olomouce, jakékoliv bližší informace nebyly bez jejich svolení publikovány.

Limitujícím prvkem práce je absence účasti respondentů, jenž neúčinkují na školách, které lyžařské kurzy nepořádají. Dále výzkum limituje ohraničení skupiny územím, na kterém sídlí oslovená školská zařízení. Nelze vyloučit, že v případě výzkumného souboru bez restrikce polohy mohlo být načerpáno rozlišných dat od těch, jenž jsou uvedena ve výsledcích. Tomuto limitu se nebylo možno vyhnout vzhledem k potřebě osobního kontaktu výzkumníka s respondentem.

9 ZÁVĚRY

Záměrem této bakalářské práce bylo zjistit a popsat funkce lyžařských kurzů na středních školách v Olomouci, popsat jejich přínosy a nedostatky. Pro účely řádného porozumění problematice se práce v teoretické části zabývá definováním lyžařského kurzu a historickými prameny, spějícími k moderním vyučovacím osnovám. Dále je zde nastíněn legislativní rámec, odhalující právní zakotvení lyžařských kurzů a s nimi spojených náležitostí. Nakonec je první část věnována hrubému přehledu výzkumů v oblasti lyžařských kurzů.

V praktické části byla na základech kvalitativního výzkumu získána data pomocí polostrukturovaných rozhovorů s řediteli škol a vedoucími kurzů. Sebraná data byla zkompletována do čtyř kategorií výsledků. Ty odpovídají na výzkumné otázky této práce následovně.

Bylo zjištěno, že hlavními účely zařazení lyžařských kurzů do školních vzdělávacích programů jsou často předpoklady povinnosti pořádání kurzů, v jiných případech se jedná o volbu ředitele školy. Dle výpovědí respondentů se mezi hlavní funkce lyžařských kurzů řadí jejich přínosy k tělesné výchově žáků, jako je nabytí nové dovednosti, zlepšení své fyzické kondice či vztahu k zimním sportům. Pak se jedná o prvek sociální, kdy žáci na kurzu upevňují své vztahy se spolužáky a pedagogy. Další funkce, které lyžařský kurz ve školních osnovách plní, jsou dle respondentů bezpečnost, zajištěna náležitým pedagogickým dozorem, přínosy horského prostředí, doplnění nabídky školy pro zájemce o studium, a v neposlední řadě nabídka cenově dostupné příležitosti naučit se lyžovat.

Co se týče přínosů lyžařských kurzů, za ty jsou respondenty považovány pozorovatelné, ale i nezřetelné projevy naplnění funkcí kurzu. Jedná se například o lepší vztahy žáků ve třídě i mimo ni, opakovaný zájem o účast na lyžařském kurzu, či zájem o rozvoj své fyzické kondice po absolvování kurzu. Mezi ty nepozorovatelné patří předpoklady, že bude žákům dovednost lyžování prospěšná v budoucím životě, rodinném, nebo profesním.

Úskalí kurzu, se kterými se organizátoři, a v konečném důsledku i účastníci kurzu musí nepravidelně střetávat, zahrnují opadající zájem o účast na kurzu ze strany žáků, náročnost zaopatření náležitého pedagogického, řádně vyškoleného dozoru na kurzu, finanční nároky kurzu na žáky a jejich zákonné zástupce, riziko úrazů a nepředvídatelnost horského klimatu. Těmto úskalím je možno či přímo vynaložena snaha předcházet a bojovat s nimi. V tomto procesu slouží zpětná vazba jako prostřední článek při snaze minimalizovat úskalí, nedostatky a rizika kurzů na minimum.

10 SOUHRN

Bakalářská práce popisuje funkce lyžařských kurzů na středních školách v Olomouci. Práce odhaluje přínosy lyžařských kurzů na středních školách. Zabývá se také riziky a nedostatky, vyskytujícími se při jejich organizaci.

Teoretická část práce slouží k definici lyžařského kurzu, seznámení se s historií lyžařských kurzů jak v Česku, tak v zahraničí. Dále je zde představen legislativní rámec kurzovní výuky v prostředí středních škol na území České republiky. Na konci teoretické části jsou umístěny vybrané domácí a zahraniční výzkumy, zabývající se lyžařskými kurzy.

Náplní praktické části je kvalitativní výzkum. Sběr dat probíhal formou polostrukturovaných rozhovorů s řediteli středních škol a vedoucími lyžařských kurzů. Výběr souboru splňoval kritéria: umístění školy, výše školou poskytovaného vzdělání a pracovní pozice respondenta. Výzkumný soubor tvořilo 17 respondentů. V souboru se vyskytovali pouze zaměstnanci škol, které lyžařské kurzy organizují. Analýza sesbíraných dat probíhala formou kategorizace. Výsledkem byly čtyři kategorie, doplněné o subkategorie a prezentované v kapitole Výsledky. Výsledné kategorie nesou názvy Přístup školy, Zájem žáků, Přínosy a Nedostatky, úskalí a rizika.

Závěrem práce je zodpovězení výzkumných otázek, a tedy objasnění funkcí lyžařských kurzů ve středoškolských osnovách a výčet přínosů a úskalí jejich pořádání.

11 SUMMARY

The bachelor's thesis describes the functions of skiing courses at high schools in Olomouc. The paper reveals the benefits of skiing courses in high schools. It also deals with the risks and shortcomings occurring during their organization.

The theoretical part of the thesis is used to define the skiing course, to get acquainted with the history of skiing courses both in the Czech Republic and abroad. Furthermore, the legislative framework of course teaching in the environment of high schools in the territory of the Czech Republic is presented here. At the end of the theoretical part, selected domestic and foreign research dealing with skiing courses is presented.

The content of the practical part is qualitative research. The data was collected via the form of semi-structured interviews with high school principals and ski course leaders. The selection of the group met the following criteria: the location of the school, the level of education provided by the school and the job position of the respondent. The research group consisted of 17 respondents. Only employees of schools that organize ski courses were present in the group. The analysis of the collected data was carried out in the form of categorization. In

result, here were four categories, supplemented by subcategories and presented in the Results chapter. The resulting categories are named School Approach, Pupil Interest, Benefits and Disadvantages, Difficulties and Risks.

The conclusion of the paper is to answer the research question, and therefore to clarify the functions of skiing courses on the high school curriculum and to list the benefits and difficulties of their organization.

12 REFERENČNÍ SEZNAM

- Antoš, R. (2014). *Metodika běžeckého a sjezdového lyžování pro vysokoškolské studenty: inovace výuky tělesné výchovy a sportu na fakultách TUL v rámci konceptu aktivního životního stylu*. TUL.
- Barth Vedøy, I., Anderssen, S. A., Tjomsland, H. E., Skulberg, K. R., & Thurston, M. (2020). Physical activity, mental health and academic achievement: A cross-sectional study of Norwegian adolescents. *Mental Health and Physical Activity*, 18. <https://doi.org/10.1016/j.mhpa.2020.100322>
- Chan, C., & Ryan, D. (2009). Assessing the Effects of Weather Conditions on Physical Activity Participation Using Objective Measures. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 6(10), 2639-2654. <https://doi.org/10.3390/ijerph6102639>
- Česká republika. (1993). *Listina základních práv a svobod*. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>
- Dobay, B., & Bendíková, E. (2014). School Courses as a Motivational Factor for the Implementation of Active Recreation in Adulthood. *Evropskij Issledovatel'*, 87(11–2), 2013–2021. <https://doi.org/10.13187/er.2014.87.2013>
- Drobná, L. (2012). *Zájem o lyžařské výcvikové kurzy na základních školách* [bakalářská práce]. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra tělesné výchovy.
- Dygrín, J., Suchomel, A., Jandová, S., Antoš, R., & Bittner, V. (2016). *Sjezdové a běžecké lyžování* (ilustroval Bronislav KRAČMAR). Technická univerzita v Liberci.
- Gába, A., Baďura, P., Vorlíček, M., Dygrín, J., Hamřík, Z., Kudláček, M., Rubín, L., Sigmund, E., Sigmundová, D., & Vašíčková, J. (2022). The Czech Republic's 2022 Report Card on Physical Activity for Children and Youth: A rationale and comprehensive analysis. *Journal of Exercise Science & Fitness*, 20(4), 340-348. <https://doi.org/10.1016/j.jesf.2022.08.002>
- Gnad, T. (2008). *Základy teorie lyžování a snowboardingu*. Karolinum.
- Hendl, J. (1997). *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Karolinum.
- Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Portál.
- Hendl, J. (2016). *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace* (Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání). Portál.
- Jandourek, J. (2007). *Sociologický slovník* (Vyd. 2). Portál.
- Kharissova, N. M., Smirnova, L. M., & Tikhomirova, Y. S. (2022). The development of endurance in high school skiing lessons. *International Journal of Complementary & Alternative Medicine*, 15(1), 41-45. <https://doi.org/10.15406/ijcam.2022.15.00588>
- Konečný, P. (2013). *Výuka lyžování v rámci vzdělávacího procesu* [diplomové práce]. Univerzita Palackého, Katedra pedagogiky s celoškolskou působností.
- Křikavová, M. (2009). *Lyžařské kurzy po zavedení ŠVP na ZŠ ve Středočeském kraji* [bakalářská práce]. Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu, Sporty v přírodě.
- Kufová, D. (2020). *Organizace lyžařských kurzů na středních školách* [bakalářské práce]. Univerzita Palackého, Katedra antropomotoriky a sportovního tréninku.
- Kulhánek, O., & Bobula, J. (1989). *Zlatá kniha lyžování: z dějin československého a světového lyžařství*. Olympia.
- Marková, S. (2019). *Školní lyžařské výcvikové kurzy a jejich vliv na fyzickou, psychickou a sociální stránku rozvoje žáků* [diplomová práce]. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra tělesné výchovy.
- Mašková, L., Dvořák, F., & Gnad, T. (1996). *Česká škola lyžování: běh na lyžích* (ilustroval Bronislav KRAČMAR). Svaz lyžařů ČR.

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2006). *Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy*. <https://www.msmt.cz/dokumenty/metodicky-pokyn-k-zajisteni-bezpecnosti-a-ochrany-zdravi-deti-zaku-a-studentu-ve-skolach-a-skolskych-zarizenich-zrizovanych-ministerstvem-skolstvi-mladeze-a-telovychovy>
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2022). *Rámcové vzdělávací programy pro střední vzdělávání*. <https://www.msmt.cz/vzdelavani/stredni-vzdelavani/ramcove-vzdelavaci-programy>
- Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Grada Publishing.
- Nádvořík, Z. (1983). *Lyžařský výcvik školní mládeže*. Státní pedagogické nakladatelství.
- Paśawska, M., Wojtyczek, B., & Raschner, C. (2012). Agility performance of adolescent Polish recreational skiers. *Studies in Physical Culture*, 19(3), 139-145.
- Provance, A. J., Daoud, A. K., Tagawa, A., & Rhodes, J. (2018). Pediatric and adolescent injury in skiing. *Research in Sports Medicine*, 26(sup1), 150-165. <https://doi.org/10.1080/15438627.2018.1438282>
- P.F. art, spol. s r. o. (2023). *Střední školy v Olomouci*. Dostupné z: <https://www.atlasskolstvi.cz/stredni-skoly?city=284>
- Rezner, J. (2014). *Lyžařské kurzy a pobyty v zimní přírodě na základních a středních školách v Krnově* [bakalářské práce]. Univerzita Palackého, Katedra antropomotoriky a sportovního tréninku.
- Sigmundová, D., & Sigmund, E. (2015). *Trendy v pohybovém chování českých dětí a adolescentů*. Univerzita Palackého v Olomouci.
- Sochorová, E. (2006). *Současný stav výuky lyžování na vybraných školách v ČR* [diplomová práce]. Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu, Sporty v přírodě.
- Švaříček, R., & Šedřová, K. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Portál.
- Vyhláška č. 114/2002 Sb., *Ministerstva financí o fondu kulturních a sociálních potřeb* (2002). Praha: Ministerstvo vnitra. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=114&r=2002>
- Vyhláška č. 2/2006 Sb., *kteou se pro školy a školská zařízení zřizované Ministerstvem vnitra provádějí některá ustanovení školského zákona* (2004). Praha: Ministerstvo vnitra. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo zakona smlouvy>
- Vyhláška č. 13/2005 Sb., *o středním vzdělávání a vzdělávání na konzervatoři* (2005). Praha: Ministerstvo vnitra. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=13/2005&typeLaw=zakon&what=Cislo zakona smlouvy>
- Zákon 561/2004 Sb., *o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)* (2004). Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=563/2004%20&typeLaw=zakon&what=Cislo zakona smlouvy>

13 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Vzor informovaného souhlasu

Příloha č. 2: Soubory otázek

Příloha č. 3: Odkaz na soubor s přepisy rozhovorů

Příloha č. 4: Ukázka rozhovoru s respondentem

Příloha č. 5: VZOR Záznam o úrazu žáka, studenta

Příloha č. 6: Postup kategorizace dat

14 PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Vzor informovaného souhlasu

Informovaný souhlas

Název studie (projektu):

Funkce lyžařských kurzů na středních školách v Olomouci

Jméno:

Datum narození:

Účastník byl do studie zařazen pod číslem:

1. Já, níže podepsaný(á) souhlasím s mou účastí ve studii Kamily Papicové, studentky Rekreatologie na Fakultě tělesné kultury univerzity Palackého. Je mi více než 18 let.
2. Byl(a) jsem podrobně informován(a) o cíli studie, o jejích postupech, a o tom, co se ode mě očekává. Beru na vědomí, že prováděná studie je výzkumnou činností.
3. Porozuměl(a) jsem tomu, že svou účast ve studii mohu kdykoliv přerušit či odstoupit. Moje účast ve studii je dobrovolná.
4. Při zařazení do studie budou moje osobní data uchována s plnou ochranou důvěrnosti dle platných zákonů ČR. Je zaručena ochrana důvěrnosti mých osobních dat. Při vlastním provádění studie mohou být osobní údaje poskytnuty jiným než výše uvedeným subjektům pouze bez identifikačních údajů, tzn. anonymní data pod číselným kódem. Rovněž pro výzkumné a vědecké účely mohou být moje osobní údaje poskytnuty pouze bez identifikačních údajů (anonymní data) nebo s mým výslovným souhlasem.
5. Porozuměl(a) jsem tomu, že mé jméno se nebude nikdy vyskytovat v referátech o této studii. Já naopak nebudu proti použití výsledků z této studie.

Podpis účastníka:

Podpis výzkumníka:

Datum:

Datum:

Příloha č. 2 – Soubory otázek

Otázky mířené na ředitele školy

- Jaké sportovní kurzy vaše škola pro studenty pořádá?
 - Jak dlouhé tyto kurzy jsou a v jakých měsících je uskutečňujete?

Pokud škola pořádá lyžařské kurzy:

- Jak osobně nahlížíte na pořádání lyžařského kurzu na vaší škole?
- Do jaké míry se podílíte na pořádání lyžařských kurzů v poměru s vedoucí(m/i) lyžařských kurzů?
- Jaké od kurzu očekáváte přínosy?
- Jaké přínosy po kurzu pozorujete?
- Jaké Vás napadají nevýhody spojené s pořádáním lyžařských kurzů?
- Jaký důraz kladete na účast žáků na lyžařských kurzech?
- Jak velká je dle Vás míra studentů, jenž kurzy neabsolvuje?
- Jakými důvody studenti omlouvají svou absenci na kurzech?
- Pokud vedete s vedoucími kurzů zpětnou vazbu, jakou má formu?

Pokud škola nepořádá lyžařské kurzy:

- Z jakých důvodů nepořádáte lyžařské kurzy?
- Jaký je Váš osobní pohled na koncept lyžařských kurzů jako součásti osnov jiných škol?
- Za jakých okolností byste přemýšlel(a) o zakomponování lyžařských kurzů do osnov školy?
- S jakými názory a postoji k lyžařským kurzům se setkáváte s kolegy (řediteli, učiteli)?

Otázky mířené na vedoucí kurzů

- Kolik lyžařských kurzů jste již vedl(a)?
- Jak velký kladete důraz na účast žáků na lyžařském kurzu?
- Jakými důvody omlouvají žáci svou neúčast na kurzech?
- Jaké cíle dle Vás vedení školy očekává od pořádání lyžařských kurzů?
- Jaké přínosy od lyžařských kurzů očekáváte Vy?
- Jaké účinky lyžařských kurzů sám/sama pozorujete?
- Jaké pozorujete nedostatky, spojené s lyžařskými kurzy?
- Jakou formu a výsledky má zpětná vazba s účastníky kurzu?
- Jakou formu a výsledky má zpětná vazba s ředitelem školy?
- Jakou tendenci má dle Vás křivka zájmu o lyžařské kurzy ze strany žáků (případně učitelského sboru)?

Příloha č. 3 – Odkaz na soubor s přepisy rozhovorů

[Pro zobrazení dokumentu s přepisem rozhovorů klikněte na tento text.](#)

Příloha č. 4 – Ukázka rozhovoru s respondentem

Písmenem „V“ je označen dotaz vyřčený výzkumníkem, písmenem „R“ odpověď respondenta.

V: *Jaké sportovní kurzy na této škole vedete?*

R: *Tak, máme tedy dva kurzy. Máme zimní, lyžařský a máme letní, Chorvatsko s tím, že jsem tu vedl i Chorvatsko i lyžařský.*

V: *Jak vysoká je dle Vás účast žáků na lyžařských kurzech?*

R: *V poslední době se ta účast výrazně zvedá. Teď třeba aktuálně máme celkem pět tříd, takže když budeme počítat, že v každé třídě průměrně bude pětadvacet žáků, takže máme nějakých sto dvacet, sto třicet žáků a teďka co máme dva kurzy, tak se tam přihlásilo, na první třicet devět, na druhý padesát tři. Takže, dejme tomu nějakých devadesát žáků. Jako, velký zájem o ty kurzy. To stejné bývá do Chorvatska, kdy vlastně škola původně pořádala vždycky jenom jeden kurz. A na ten jeden kurz se nám třeba přihlásilo, zažil jsem i třeba třicet lidí, kdy jsme jeli jen se třiceti lidmi, a teď těch lidí máme devadesát. Pořádali jsme jeden kurz do Chorvatska s tím, že už musíme pořádat dva. Co se týká kapacity, samozřejmě autobusu a tak dále, protože to je limitované těmito věcmi. Není to jen ubytovacími kapacitami, ale i navazující, jako doprava a tak dále. Jako zájem je velký, tak to řeknu.*

V: *Napadá Vás, čím to je, že se zvyšuje zájem?*

R: *Tak, je otázka, jestli to není tím, že třeba na ně rodiče nemají čas, nebo jim chtějí dopřát, co jako by dříve nebylo. Nebo to může být i tím, že je teď doba, kdy ty rodiny mají více peněz, mají možnosti. I když teď se to například oproti minulým letům výrazně zdražilo, jako ty ceny jsou mnohonásobně vyšší, tak ten zájem je. Oni platí, já nevím, o dvě sta na plné penzi za jeden den více než kolik minulý rok. A ono, když se to spočítá, tak to vyjde výrazně dráž. Ale ten zájem je. Není to, že bychom měli málo lidí, to ne.*

V: *Baví se o žácích, kteří se na kurz nepřihlásí, jaké předkládají důvody?*

R: *Tak, ty důvody se nedozvíme, samozřejmě. Oni je většinou neřeknou. Buďto jsou to důvody finanční, což může být, protože – tady máme rozdělené obory, a na některé obory chodí děcka, kteří jsou třeba z méně finančně zabezpečených rodin a naproti tomu z jiných, tam to problém není. Ti mají třeba bohatší rodiče a tak dále. Ale nemusí to být jenom ten důvod. U nás to může být i tím, že tím, že máme jakoby obor chemický, kam chodí ty děti, které mají větší to nadání intelektu dejme tomu, tak ti třeba jet nechtějí a tak dál. Takže, těch důvodů může být více. Ale myslím si, že to finanční hledisko tam bude dělat taky svoje. Ale my se to nedozvíme. Neptáme se těch dětí, proč nechtějí. Často to může být i z toho důvodu, že se rozhádají ve třídě a nechtějí jet. Ale to se asi nedá takto zjistit.*

V: *Jaké cíle dle Vás vedení školy očekává od pořádání lyžařských kurzů?*

R: *Tak, jednak je to součást tematického plánu, respektive ŠVP v tělocviku, tím pádem to ty děti mají jakoby povinné, což není povinné. To nejde, protože se to platí. Takže to povinné není ale máme zkušenosti s tím, že hodně dětí ještě ani nebylo na horách, třeba na základkách. Teď tím COVIDem nám došly ročníky, které zažily COVID, tím pádem nebyly na lyžařku a pojedou na lyžařku. Takže smyslem je jednak poskytnout možnost lyžovat těm, co umí ale máme velkou část dětí, a doporučujeme jim to, když umí na lyžích, ať si vezmou snowboardy a naučí se na snowboard, protože teď je obrovská částka za instruktora individuální výuky. Ta se blíží tisícovce za padesát minut. A takhle to ty děti mají vlastně týden zadarmo a drtví většina třeba jak se naučí na těch snowboardech, tak získají další možnosti lyžování s rodiči. Takže cílem je v podstatě jim nabídnout*

možnost jet na hory. Druhá věc je ještě ta, že to slouží dobře jako tmelení kolektivu, úplně výborně. I mezioborově. To máme třeba dobré zkušenosti z Chorvatska. Tam jezdí třeba na jeden termín tři obory a to je úplně super pro ty děti. Pak tady chodí po chodbách a baví se spolu. Takže to je taky super, že to není jen to tělocvikářské...

V: *Jakou formu a výsledky má zpětná vazba s účastníky kurzu?*

R: *Dříve jsme to řešili různými způsoby. Třeba smajlíky. Pozitivní, negativní, neutrální. Ted' jsme v Chorvatsku dělali klasické, protože nám k tomu nahrává doba, dotazníky online. Takže dostali odkaz, kdy máme vytvořené skupiny na Messengeru, kde jsou všechny děti, protože jsou všichni přilepení na telefonu. Takže to se nám osvědčilo dobře, na těch kurzech, napíše se tam něco a děti to hned všechny ví. Takže tam jsme například dali zpětnou vazbu, což je dobré, že se to dá snadno předat vedení. Takže děláme zpětnou vazbu tady tímto způsobem.*

V: *Vyžaduje od Vás vedení zpětnou vazbu?*

R: *Ne, to je spíš tak jako pro nás, ta zpětná vazba. Ta se týká hlavně ubytování, stravování, aktivit jako takových. Lyžování, se jich zeptáme, jak se jim to líbilo a tak. Takže my se spíš něco dozvíme. Ale ono se to spíš opakuje pořád dokola to stejné. Tam se sejdou, akorát ty odpovědi se zase liší těmi odpověďmi těch dětí, které tam jsou a liší se to také tím, jestli tam jede člověk, který umí lyžovat a jede tam lyžovat na lyžích, tak ten má ty odpovědi potom jiné než když tam je někdo, kdo se učí. Ti, co se učí, jsou většinou pozitivní, protože se naučí, mají z toho dobrý pocit. Ten lyžař je třeba zklamaný, protože si myslí, že jede lyžovat třeba do Rakouska a tak. Takže, liší se to. Ale, více méně, když se to vezme, za ty roky, tak je to plus mínus tak na stejno pořád.*

V: *Bylo mi řečeno, že na kurzy s vámi jezdí i část učitelů z pedagogického sboru. Pokud s nimi pořádáte zpětnou vazbu, jakou má formu?*

R: *No, ono to není tak jednoduché, jako, že jezdí. Na zimní kurzy musí jezdit učitel, který má instruktorský kurz. Což, tady ve škole je pár kolegyň, takže ty jezdí na kurzy. Do Chorvatska to nutnost není, takže tam bráváme většinou lidi, o kterých jsme přesvědčeni, že jsou sportovně založeni. Dříve jsme s sebou vzali někoho, kdo ten vztah k tomu jakoby neměl a ono se to pak projeví na průběhu toho kurzu. Takže, určitě nějakou zpětnou vazbu máme ale ona většinou ani není potřeba, protože ten člověk to řekne sám. Nevím, jestli jste byla někdy na kurzu, ale hlídají se děti do dvanácti, do jedné v noci, takže při tom se bavíme a člověk zjistí, co a jak, co si ten druhý člověk myslí.*

V: *A jak byste zhodnotil zpětnou vazbu od učitelů?*

R: *Ono, já jsme to de facto zdědil za ty léta, takže... Samozřejmě se to nějakým způsobem upravuje za ty léta, tomu, jaké jsou děti a těm podmínkám. Ale ten základ zůstal stejný, ten už vymyslel někdo před námi, takže tam není nějaký problém.*

V: *Jak vypadá zpětná vazba od rodičů?*

R: *Tak, my děláme propagaci na tom lyžáku, shodou okolností s kolegou už několik let průběžně stříháme videa. To znamená, dříve jsme to dělali, že to bylo po kurzu. Ted' už to děláme tak, že to je každý den a dává se to automaticky na Instagram nebo na Facebook a rodiče tím pádem vidí co a jak a ta zpětná vazba je vlastně hned. Takže ty sociální sítě využíváme na tohle. No a druhá věc, samozřejmě ty děti si volají s těmi rodiči, takže oni ví. Ale, vyloženě, že bychom skrz žáky posílali zpětnou vazbu. Sama víte, jestli jste někdy posílala zpětnou vazbu, že ta návratnost... Jako, vždycky se najde nebo může se najít někdo, ale že by to bylo nějaké pravidlo, že by jako, to ne. Naopak když jsou třídní schůzky, tak tam třeba chodí, protože jsme tam dva tělocvikáři a učíme i jiný předměty, tak když se bavíme s těmi rodiči, tak většinou "jo, a to jste tam dělali, to jste tam..."*

protože ty děti to kolikrát ani neřeknou, a tak se to od nás dozví a pak doma zjistí, že to pozitivně hodnotili a tak. Ale vyloženě, že bychom dělali dotazníky, to ne.

V: Jak hodnotíte účinek kurzů na této škole?

R: Jako, tady teď nejde tak úplně o ty obory. Já bych to bral paušálně pro ty děti, tak pro ně to je velká motivace, jakoby co se dál týká toho sportu. Hlavně to Chorvatsko třeba. Protože, se tam věnují i těm aktivitám. Například, když přijedeme tak jsou ty děti schopné se domluvit a jít třeba hrát beach volejbal, což třeba kdybychom tam nejeli, tak asi se k tomu nějak tak neodhodlají. Takže určitě to má velký přínos. A skrz ty videa, které natáčíme i z toho Chorvatska, tak zase to má jakoby i vizitku pro tu školu. Protože všichni už to v dnešní době taky nedělají, ty kurzy. Většina těch škol středních zas tak úplně není. Samozřejmě lyžačky mají ale ty sportovní kurzy do zahraničí některé školy v Olomouci mají, ale ne všechny. Takže to je taky tak jakoby motivační pro ty, kteří sem jdou v tom prvním ročníku a tak. Takže to není jenom jakoby jenom o těch dětech, které se toho účastní, ale i pro ty budoucí, kteří tam pojedou.

V: Jaké pozorujete sám účinky lyžařských kurzů na žácích?

R: Jo, tak to určitě, co se týká stmelení. A ony se hlavně poznají vzájemně, ty děti. Takže tam je určitě tento přínos a pak určitě účinek pohybový. Protože, některým ten týden na těch horách dá víc, než půl roku v tělocviku, co si budeme říkat. Takže, určitě tam ten přínos je. A i, což je taková nezanedbatelná část, že poznají i ty učitele z jiného pohledu. A my samozřejmě také ty děti, protože to jsou jiné situace, není to škola. Je to příroda a všechno. Takže úplně i my.

V: Pozorujete na žácích, kteří se kurzů neúčastní, že by byli nějak vyčleňováni z kolektivu nebo jiné negativní dopady?

R: To, já si asi nemyslím. Oni tím, že ten kurz mají už v druhém pololetí, a oni mají u nás ve škole v prvním ročníku adaptační kurz, tak oni už se většinou znají z těch adaptačních kurzů. Takže, to bych neřekl, že by tam byl někdo vyčleňovaný. Může to být třeba tím, že když se vrátí třeba z toho letního kurzu, nebo i třeba z toho zimního, že mají ty zážitky a tak, tak se možná může někdo cítit, ale jinak, že by byl někdo vyčleňován, to si nemyslím. My to tak jako nezjišťujeme, ale nemyslím si to.

V: Jakou formu má zpětná vazba s ředitelem školy?

R: Tak, musíme ze zákona dané, když jsou ty jednotlivé fáze té přípravy a na konci je zhodnocení a musí být prostě zpráva. Ale konkrétně, že bychom museli tady dávat tabulku, to ne. Ale ta zpětná vazba tam je, formou té závěrečné zprávy. Ať už po stránce zdravotní, protože zdravotník musí sepsat zprávu, tak po stránce průběhu toho kurzu. To tam jako je, ale jinak jako asi ne.

V: Napadá Vás něco ke zmínění, co se týče lyžařských kurzů a problematikou s nimi spojenou?

R: Určitě, to se netýká jenom lyžařských kurzů, to je obecně. Že by na středních školách měly být více podporované ty aktivity, které jsou mimoškolní, a nebo i ty školní. Což, my tady třeba bojujeme s tím, že máme tady obory, které mají plavání, a rádi bychom to měli pro všechny obory. Což je jedna z věcí, jakoby kurzovní, tím, že jedeme do Chorvatska, tak ty děti předpokládáme, že umí plavat. Protože, dříve to tu bývalo, na středních školách také. Teď se od toho upustilo. Vlastně povinně se plave na základkách a já třeba bych byl rád, kdyby, to je takový dlouhodobý cíl teď, kdyby se to vrátilo i k nám, jako povinná součást přípravy.

V: V jaké oblasti je v tomto případě problém?

R: Finanční. To jednak a druhá je ještě naplněnost bazénu. Teď už tolik ne, protože FTK už chodí na Baluo, takže to se tam částečně uvolnilo. Ale ty finance dělají hodně, protože to je

hodně žáků a hodně hodin tím pádem takže pro tu školu to dělá velké finanční náklady. Tak třeba za pár let.

V: Ještě Vás něco napadá?

R: Možná jen to, kdyby byla možnost, že by mohli jet všichni. Protože to je součást toho vzdělání a je to o penězích, takže kdo na to nemá, i když mají nějaké možnosti, máme školní nadaci, takže ta je schopná jim přispět. Mají možnost práce s FKSP, ale to by asi nepokrylo. Jako, kdyby se podařilo zasáhnout všechny, to by bylo super. Ale to asi není reálné.

V: Stává se, že někdo žádá o podporu z toho fondu?

R: To já nevím, to ví spíše kolegyně. Ale určitě si nechávají proplácet z FKSP a od pojišťoven, protože tam na to mají nárok, a tam je docela vysoká částka. Tam mají z pojišťoven, myslím si, patnáct set, což na tom týdenním udělá třeba jednu třetinu, polovinu toho, co platí za to kurzovné. Takže toho využívají určitě.

V: Za mě tedy asi vše, pokud Vás již nic nenapadá.

R: Asi ne. Jako, ono to vypadá všechno krásně na papíře, ale když to pumpují do člověka na vysoké škole, tak ta realita je potom trošku někde jinde.

V: Jen ze zvědavosti, na těch kurzech jsou hlavními aktivitami pouze lyžování, nebo i zařazujete i jiné aktivity?

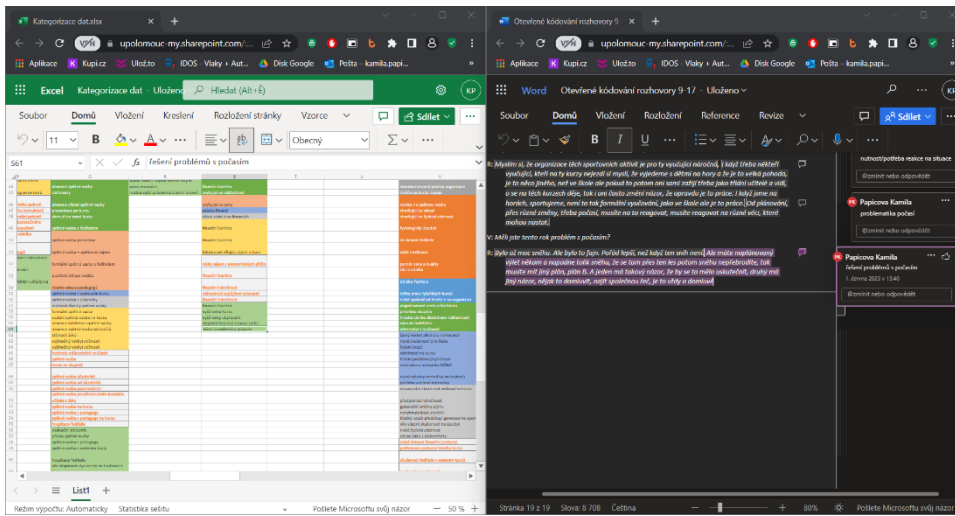
R: My máme daný harmonogram, který, zase, už je to nějakým způsobem vytvořené a je to osvědčené a případně se to upravuje. Zase, v závislosti na tom, jak se to vyvíjí všechno. Ale máme dané, kromě tedy lyžování, i nějaké přednášky, to co bývávalo. A podle toho, kde jsme ubytovaní, tak ještě na hotelu, kde jsme ubytovaní máme možnost, že je tam bazén, takže se zapojují do toho aktivity jako tady tohoto typu. Když někdo chce. A máme také dobrou zkušenost s tím, že je tam pingpongový stůl, takže pořádáme třeba pingpongové turnaje a tak.

Příloha č. 5 – VZOR Záznam o úrazu žáka, studenta

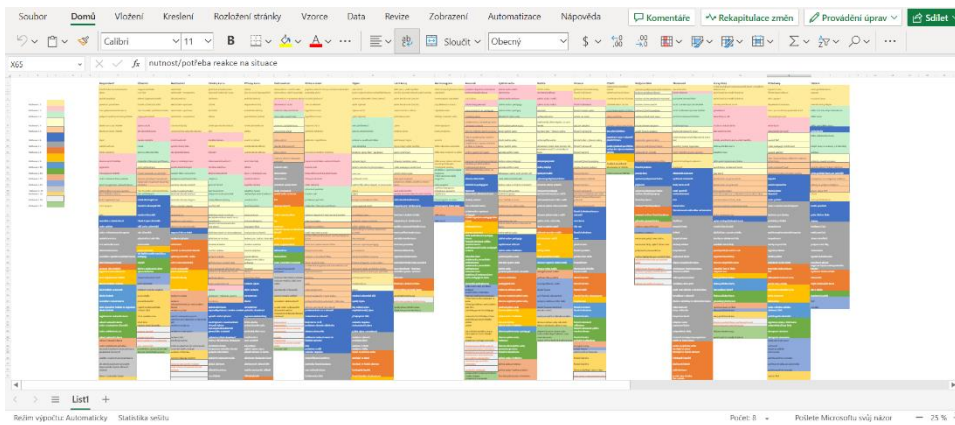
Název organizační složky státu vykonávající činnost školy nebo školského zařízení (adresa):		ZÁZNAM O ÚRAZU ŽÁKA, STUDENTA	
Škola, školské zařízení:			
Zdravotní pojišťovna zraněného:		Byl záznam vyhotoven na žádost ?	
1.	Jméno, popř. jména a příjmení zraněného:	Datum narození zraněného:	
	Adresa místa trvalého pobytu zraněného:	Třída, ročník zraněného:	
2.	Jméno, popř. jména, příjmení a adresa místa trvalého pobytu zákonného zástupce zraněného (u nezletilých):		
	Kdy a jak byl zákonný zástupce vyznamován:		
3.	Hodina den měsíc rok vzniku úrazu.		
	Místo, kde k úrazu došlo		
	Zraněná část těla		
	Zdravotnické zařízení, kde byl zraněný ošetřen, léčen:		
4.	Šlo o úraz smrtelný ?	Datum úmrtí	
5.	Popis události:		Popis činnosti:
			Předpokládaná příčina úrazu:
			Preventivní opatření:
6.	Kdo a jak vykonával dozor v době úrazu ?		
7.	Byl úraz způsoben nebo ovlivněn jinou osobou (jméno, popř. jména, příjmení, adresa místa trvalého pobytu této osoby) či vznikl následkem spolupůsobení přírodních živlů nebo zvířat ?		
Podpis zraněného (umožňuje-li to jeho stav):		Datum sepsání záznamu o úrazu:	
Jméno, popř. jména, příjmení a podpisy svědků (též zaměstnance, který vykonával dozor):		Podpis vedoucího zaměstnance, razítko	
8.	Místo pro další záznamy :		

Příloha č. 6 – Postup kategorizace dat

Proces zařazování kódů ke kategoriím

Výsledný záznam kategorií a k nim přiřazených kódů

Proces tvorby tematických trsů

